

ב"ה

לווח יומי הלכה למעשה

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ו
שנת הקהל

שנת המאה וחמשים להסתלקות-הילולא
של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק נ"ע

חלק שלישי
מליל הושענא רבה
עד שבת בראשית

יו"ל על ידי
בד"צ דק"ק קראון הייטס
כאן צוה ה' את הברכה

מטעם הבד"צ דשכונת קראון הייטס

ב"ה, שנת "ביאת המשיח", שנת "ופרצת", שנת הקהל

לאנ"ש והת' שיחיו

א. הננו בזה להזכיר ולהזהיר בנידון שמירה וקיום מלא של התקנה הידועה שלא לשתות משקה יתר על המידה, בעיקר לאלו שלפני גיל ארבעים, ובפרט לבחורים, אף שגם אלו שאחרי גיל ארבעים צריכים למעט בשתיית משקה (שיחת ש"פ שמיני תשכ"ג).

על המשפיעים מוטלת האחריות לחזור ולהודיע כל הפרטים בזה עפ"י המתבאר בשיחות קודש, וכאן יוזכר רק שהתקנה בתוקפה גם בשמחת-תורה - ובלשון הרב בשיחת י"ב תמוז תשכ"ה: "און מען מיינט דאס בנוגע לפועל ממש למטה מעשרה טפחים ולכל אחד ואחד, סיי בשבת, און סיי ביום טוב, און סיי י"ב תמוז, און סיי י"ט כסלו, און סיי שמחת-תורה וכו' - ושהאחריות בזה לא רק שמוטלת על כל אחד ואחד לעצמו, אלא שעליו גם לשמור על השני שלא ישתה יותר מהמידה (כמבואר בשיחת ש"פ נח תשכ"ז ובשיחת ש"פ בלק תשד"מ).

מועתק בזה מרשימת יחידות ב' סיון תשכ"ח (מוגה):

"תוכן דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהואיל לומר היום אחרי תפלת המנחה, להמזכירות ולהנהלת צעירי אגודת הב"ד, ומבקשים את כב', לפרסם את דברים אלו באופן המתאים.

. . אזוי ווי איך האב געהאט ידיעות אז עס זיינען דא אזוינע וואס האבן ווייטער אנגעוויבן מקיל זיין בנוגע משקה, איז בנוגע צו יעדער איינעמס הנהגה, האט דאך יעדערער די בחירה צו טאן וואס ער וויל היפך פון מיין בקשה אין דעם. אבער בנוגע צו דער תהלוכה פון שבועות, וואס דאס איז דאך מיינע א שליחות, בעט איך איבערגעבן, אז די וועלכע היטן ניט אפ די תקנות בנוגע משקה, זיינען ניט מיינע שלוחים. און איך בעט זיי, זאלן זיך ניט משתתף זיין אין דער תהלוכה. די זעלבע זאך אויך בנוגע . . גיין שמח"ת אין די שולן משמח זיין אידן וכיו"ב . .

וכל האמור איז עס סיי בנוגע תלמידים, סיי בנוגע יונגע לייט, סיי בנוגע עלטערע".

ב. בקשר להתוועדות קודש דשמחת-תורה אין לצלם ולהסריט בכל אופן שהוא עד לאחר שהציבור מתפללים תפילת ערבית. ולשומעים יונעם.

בשורה טובה

לאחרונה סודר שניתן לקבל את "ההלכה היומית - בדקה אחת"

שנאמר ע"י המרא-דאתרא וחבר הבד"צ

הרב יוסף ישע' ברוין שליט"א

בלשון הקודש

טלפון: 347-696-7802

וואטסאפ: תוסיף מספר 1-347-456-5665

לרשימת אנשי הקשר שלך ושלח לשם בקשה ל'מנוי'.

או באתר: www.halacha2go.com

להקדשות של הקבצים הבאים,

וכן להשתתפות בהוצאות הבד"צ ולתמיכה ברבני השכונה

ניתן ליצור קשר בטלפון: 347-465-7703

או באתר www.crownheightsconnect.com

(האתר הוקם על ידי ידידי הבד"צ)

לוח יומי

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ו
שנת הקהל

חלק שלישי
מליל הושענא רבה
עד שבת בראשית

נערך על-פי שיעורים שנמסרו
מהמרא-דאתרא וחבר הבד"צ
הרב יוסף ישעי' ברוין שליט"א

בשיחת יום ב' דר"ה תשנ"ב נאמר: "יש לעורר ע"ד לימוד ההלכות הצריכות לימים אלו, שבהם ישנם כמה וכמה שינויים בתפילה וכמה מנהגים וכו' – שילמדו הלכות אלו בשו"ע, או כפי שמצינו לאחרונה, שמדפיסים בלוחות השנה כמה וכמה הלכות השייכות לאותו הזמן, הלכות הצריכות, שתועלת מיוחדת בזה בפרט לאלו שאין להם ספרים מאיזו סיבה שתהי', או שיש להם ואינם יודעים היכן לחפש וכיו"ב, שע"י העיון בלוחות אלו – ע"ד לוח כולל חב"ד (ובב' האופנים או כפי שהוא תלוי על הקיר, או בתור ספר קטן) שמלוקטים בו המנהגים וההלכות הצריכות – מוצאים בנקל את ההלכות האמורות. ולכן דבר נכון ביותר הוא שכאז"א יעיין בלוחות הנ"ל, באופן שכל ההלכות דימים אלו יחקקו בזכרונו, מפני שלפעמים כשמתעוררת שאלה בזה נמצאים במעמד ומצב שאסור להפסיק ולשאול, או שאין את מי לשאול, ויתירה מזו – לפעמים אינו יודע כלל שצריך לשאול".

בכמה מקומות הובאו ענינים השייכים ל"הקהל" ול"מבצע הקהל", בעיקר מקטעי שיחות קודש – מה ש"המלך הי' קורא", על בימה של עץ בעזרה".

והוא ע"פ המבואר בכו"כ שיחות קודש שהענין ד"הקהל" הוא ענין שהזמן גרמא בכל השנה כולה, ושכל הזדמנות יש לעורר אודות הענין ד"הקהל" בכל האופניים האפשריים, ולקשר כל ענין וענין לצו השעה – "הקהל" (ו"מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" – בריבוי שיחות קודש).

ובמק"א (שיחת שמח"ת תשמ"ח) נזכר שיש להקהיל ולקבץ עניני התורה שבהם נתבארו פרטי הענינים ד"הקהל" בנגלה דתורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתבארה בתורת החסידות, בענינים המעוררים "ליראה את ה'". וכן נזכר (בשיחת ש"פ משפטים תשמ"א) ע"ד לימוד "הלכות הקהל", בדוגמת הלכות חג בחג, ובענינו – ההלכות הרוחניות של המצוה המפורשים בתורת המוסר החסידות והקבלה.

כמובן אין בכך משום תחליף כלל ללימוד הענינים במקורם, ובפרט שהובאו כאן רק קטעים אחדים, והרי בשיחות ואגרות קודש בשנות הקהל כמעט שאפשר להמליץ ש"כל הספרים מלאים בדבר זה".

להרחבה בענין הקהל – ראה "קובץ הקהל" (י"ל ע"י ועד להפצת שיחות בשנת תשנ"ה). "קהל גדול": אוצרות מצות הקהל (י"ל ז"ע שילהי תשע"ה) מחדש ע"י 'ממש' – מרכז ההפצה באה"ק).

וראה גם "אנציקלופדיא תלמודית" ערך הקהל. "הקהל": קובץ למצות הקהל ובירור הלכותי' (רבינוביץ תאומים, ירושלים תש"ו. תשל"ג) "ספר הקהל": מצות הקהל – אסופת מאמרים (י"ל ע"י מכון התורה והארץ, שילהי שנת השמיטה תשס"א).

*

ובתוספת כמה תזכורות מענייני "הלכתא למשיחא", מתוך ציפיה ותשוקה לגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, [שגם זה שייך ל"הקהל" – "קהל גדול ישו בו הנה", כש"המלך" – "מלך מבית דוד" – "קורא בתורה", וכפי שנתבאר בריבוי שיחות קודש, חלקם הועתקו בס' "קהל גדול" פ"ט] שאז אפשר יהיה לקיימן כפשוטן להלכה למעשה מיוסד על הוראות כ"ק אד"ש בריבוי שיחות, ומהן:

"מדובר כמ"פ לאחרונה, אז לויט אלע סימנים שטייען מיר היינט אויף דעם שוועל פון דער גאולה, ווען "הנה זה (משיח) בא", ותיכף ומיד רגע לאח"ז – כבר בא. דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דער

עבודה פון אידן וואס פאדערט זיך . . אז א אידן'ס אויפפירונג אין אלע ענינים אין זיין טאג טעגלעכן לעבן אויך בזמן הזה תיכף ומיד פאר דער גאולה – איז מעין ובדוגמת דעם לעבן און הנהגה פון אידן בימות המשיח ממש. [וואס דאס איז אויך די **הדגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בהנוגע דעם לימוד פון "הלכתא למשיחא", די הלכות וואס זיינען נוגע צו דעם לעבן פון אידן בזמן הגאולה**]. (שיחת שמח"ת תשנ"ב – סה"ש תשנ"ב ע' 39 – חלק מההדגשות אינן במקור).

"מוסיפים גם בהתשוקה והגעגועים להגאולה . . שענין זה נעשה גם ע"י ההוספה בלימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק, אשר, הלימוד בענינים אלו ממהר ומזרז עוד יותר קיומם בפועל ממש, כך, שמהלימוד יוצאים תיכף ומיד לפגוש את משיח צדקנו, ואומרים לו שזה-עתה סיימו ללמוד כמה הלכות הקשורות עם ביאתו! נוסף לכך שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", נכללים ב"הלכות הצריכות להן" [לנשים] בכל יום כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב." (משיחה לנשי ובנות חב"ד, ספר השיחות ה'תש"נ כרך ב ע' 485).

"דער אויבערשטער בעט זיך ביי אידן אז זיי זאלן זיך עוסק זיין ב"סדר קרבנות" . . ובכלל זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' (וואס דורכדעם איז כאילו הקריב כו') – און דאס וועט ברענגען דעם הקריב עולה וכו' **כפשוטו** – המלך המשיח כו' בונה המקדש כו' וחוזרין כו' מקריבין קרבנות כו' ככל מצותה האמורה בתורה במהרה בימינו ממש, וכנ"ל – ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך. " (לקוטי שיחות כרך יח ע' 341).

*

מקורות להמובא בפנים ניתן למצוא בשולחן ערוך אדה"ז. מטה אפרים. קיצור שולחן ערוך. ספר המנהגים-חב"ד. לוח כולל חב"ד. שיחות מאמרים ואגרות קודש. **ועוד ועוד**.

*

הערה כללית: הזמנים שנכתבו כאן הם לשכונת קראון הייטס. כיון שאי אפשר לצמצם, וישנם כמה גורמים היכולים להשפיע על הדיוק בזה, לפיכך ראוי להקדים [או לאחר, לפי הענין] את הזמן במידת-מה – ולא לחכות לרגע האחרון.

*

מטעם הבד"צ יו"ל מזמן לזמן פרסומים שונים

המעוניינים להצטרף לרשימת המנויים באימייל לגליונות היוצאים לאור מטעם הבד"צ מתבקשים לשלוח אימייל לכתובת: crownheightsconnect@gmail.com

מוצאי שבת חול המועד, ליל הושענא רבה.

- ע"ד ב' הנוסחאות "הושענא רבה" (בה"א – בלשון הקודש) או "רבא" (באל"ף – בלשון תרגום), ראה שיחת ליל הושע"ר תנש"א.
- זמן צאת השבת בשעה 7:16.
- **בתפלת ערבית:** אתה חוננתנו, יעלה ויבא. קדיש שלם. אין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש. עלינו.
- **בהבדלה:** המבדיל על הכוס צריך ליכנס לסוכה להבדיל שם שהרי בשאר ימות השנה נכנס לביתו להבדיל שם. נוסח ההבדלה כרגיל (עם נר ובשמים). "המבדיל בין קדש לחול" ולא "בין קדש לקדש". טעה ואמר "המבדיל בין קדש לקדש" – עדיף שישמע הבדלה מאחר. באם אין לו אחר לשמוע ממנו הבדלה יחזור ויבדיל בעצמו. בהבדלה על יין מברכים "לישב בסוכה".

בשיחת ליל הושע"ר תשנ"ב (כקביעות שנה זו): ובנוגע למעשה בפועל, כעת הולכים מיד לחגוג את שמחת בית השואבה. ואלו שלא עשו עדיין הבדלה יבדילו קודם, ומיד לאחר מכן ימשיכו בשמחת בית השואבה ביתר שאת וביתר עוז. ובמילא יצטרכו לשאול רב בנוגע לברכה אחרונה על היין, האם צריכים לברך תיכף מיד, או שמכיון שממשיכים מיד כסעודת שמחת בית השואבה, נפטר גם היין בברכת המזון שלאחרי הסעודה (ראה שו"ע אדה"ז סקע"ד ס"ה-ו. סדר ברכה"נ פ"ד ה"ח-ט, יב). ובכל אופן, לכל הדעות ולכל המאמרים ולכל הפסקי דינים – הרי, עכשיו הוא הזמן, תיכף ומיד בזמן זה (בסיום יום השבת), שיבוא הזמן ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

• ויתן לך – בלחש.

- **מלוה מלכה** [בשיחה הנ"ל: "סעודת שמחת בית השואבה". ובשיחת ליל הושע"ר תנש"א (ועוד): "סעודת יום טוב"].

בראש האושפיזין: דוד המלך וכ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע.

- **בברכת המזון:** יעלה ויבוא. הרחמן לסוכות. ולא של יו"ט. משיחת ליל הושענא רבא תשמ"ח: בהושע"ר צריך להוסיף בכל הפעולות ד"הקהל" ביתר שאת וביתר עוז. ושם: בקשר ובשייכות להושענא רבה, ענין הגאולה, צ"ל השתדלות יתירה בהענין ד"הקהל" בבחינת "ותלמודו בידו", כהכנה להקהל שיהי' בגאולה העתידה.
- לאמר איש לחבירו "גמר חתימה טבא", "פתקא טבא" וכיוצא בזה – לא נהיגין כן [אבל נזכר (הענין) כמה פעמים בשיחות קודש דליל הושענא רבה].
- אין מקיזים דם בערב יו"ט, גזירה משום הקזת דם בערב חג השבועות שיש בו סכנה. ונתבאר בשו"ע אדה"ז (סתס"ח סכ"ב-כ"ג) שאף שבלייל ערב יום טוב יש להקל, בהושענא רבה שהוא ליל דין יש להחמיר [ואף שיש מקום לומר שבדיקות דם אינן בגדר הקזת דם, וכבר האריכו אחרונים בזה – מ"מ, בהושענא רבה, שהוא יום דין, יש מקום להחמיר. ועל דרך מה שהחמיר אדה"ז בשולחנו (או"ח תס"ח סכ"ג)

לענין אחר עד"ז לגבי הושענא רבה מטעם זה].

בביאור מעלת הושענא רבה, להיותו שביעי, "כל השביעיין חביבין" – ראה שיחת הושע"ר תשמ"ז.

"איתא בזהר (שאומרים בליל הושענא רבה) "ביומא שביעאה דחג . . פתקין נפקין מבי מלכא" . . מובן שגם הושענא רבה הוא אותו ענין של ראש השנה . . שיום ערבה (הושענא רבה) הוא אותו ענין כמו יום תקיעה (ראש השנה) ובשניהם "ואותי גו' ידרושון" – ראה בארוכה שיחת ליל שמחת תורה תשט"ז. (ועד"ז בכ"מ. – באור התורה חקת ע' א'תרמוז (ע"פ הזהר) "יום הושענא רבה והיינו עשיית הכלי כדי להיות הקליטה בשמע"צ". וראה באור התורה תצא ע' תתקפ מה שהביא ממגלה עמוקות אופן קז בפ' הפסוק "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" שחמשים יום כמנין "לך" זהו מר"ח אלול עד הושענא רבה גמר החתימה הם ימי התשובה זהו "ויהפוך" כו' "גם את" ר"ת אלול תשרי "גם את" להפך מבחי' "גם את זה לעו"ז עשה אלקים". – בביאור הענין דהושענא-רבה כהכנה לשמיני עצרת, ושבו מתחיל כבר הקליטה דשמיני עצרת – ראה שיחת ליל הושע"ר תשמ"ז).

בספר שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי (פג, ג): "זהו בחי' החותם הניתן לאדם בהושענא רבה לשומרו מחיצונים כל השנה והוא המגין על אור וחיות הנשמה וגם על חיות הגוף לבלתי יוזק ממזיקים רעים בגשמיות בגופו ובממונו . . אך ע"י החותם ניצל מכל מקטרג ברוחניות למעלה על חיי נשמתו ומקטריגים גשמיים למטה לחיי גופו ואדרבה יעזרו לאדם להכניע ולהפיל שונאיו הרוחניים וגשמיים (כמו ברצות הוי' דרכי איש גם אויביו כו' וקטיגור נעשה סניגור ונהפך השונא לאויב כו')."

בכמה שיחות קודש (ראה שיחות ליל הושע"ר תשמ"ב, תשמ"ג, תשמ"ה ועוד) שיש להוסיף בשמחת בית השואבה בריקודים וכלי זמר יותר מכל לילי החג, ועד להוספה שלא בערך, דכיון ש"מעלין בקודש", צריכה להיות שמחת בית השואבה דלילה זו באופן של הוספה לגבי כל הלילות שלפנ"ז. וענין זה מובן בפשטות, כי שמו של יום זה המתחיל כבר בלילה זו, "הושענא רבה", מדגיש את העילוי המיוחד דיום זה לגבי שאר ימי חגה"ס. וגודל העילוי דהוש"ר מודגש עוד יותר בתפלות הנוספות דיום זה. ובפרט ע"פ המבואר בזהר (וגם בנגלה דתורה) אודות גודל העילוי דהוש"ר, כולל המבואר בזהר שאומרים בתיקון דליל הוש"ר: "בהוא חדותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו". לאידך גיסא הרי בלילה זו, ליל הושענא רבה, ישנם כמה ענינים נוספים מלבד הענין דשמחת בית השואבה, כמו תיקון ליל הושענא רבה, אמירת תהלים ויהי רצון כו', מאמרי זהר וכיו"ב. ומובן שענינים אלו דורשים משך זמן, ולא עוד אלא שיש לעשותם מתוך שימת לב וכוונה כו', ככל עניני העבודה שצריכים להיות "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". ומכיון שכן, הרי במשך הזמן שצריכים להקדיש לענינים המיוחדים דליל הוש"ר, שהם ענינים עיקריים בזמן זה, ענינים שהזמן גרמא אי אפשר לעסוק בשמחת בית השואבה (כולל אמירת השיחה בנוגע לשמחת בית השואבה) שהרי ע"פ הלכה אי אפשר לחשוב שתי מחשבות בבת אחת. ולכן בהכרח לומר, שבליילה זו יש נתינת כח מיוחדת לפעול את כל הענינים דשמחת בית השואבה, כולל ההוספה דלילה זו לגבי כל הלילות דחג הסוכות, באופן דמועט המחזיק את המרובה, כפי שמצינו בכמה עניני קדושה, היינו שמשך זמן מועט בכמות ביחס למשך הזמן דלילות

שלפנ"ז מחזיק את המרובה, כל השטרועם דשמחת בית השואבה בלילות שלפנ"ז ובאופן של הוספה, מעלין בקודש.

• נוהגים כל ישראל להיות נעורים בליל ערבה [הושענא רבה] לעסוק בתורה, כמו שנדפס הסדר, לפי שבחג נדונין על המים שכל חיי האדם תלויים במים, והיום הוא יום האחרון של החג, והכל הולך אחר החתום.

• **קורין תיקון ליל הושענא רבה:** כל ספר משנה תורה [חומש דברים], ספר תהלים ומאמרי הזהר (נדפסו ב"תיקון").

הטעם לקריאת משנה תורה נתבאר בכתבי האריז"ל, לפי שאז הוא זמן החותם השני (חותם החיצון, במלכות, בסוד "חותם בתוך חותם", בהמשך לחתימה בנעילה דיו"כ, חותם הראשון, הפנימי, ביסוד, לאחרי סיום בנין המלכות בעשי"ת. והובא בכ"מ בדא"ח – ראה תורת חיים בשלח רלג, א. ונתבאר בדרוש מהצ"צ, בפלח הרמון ויקרא ע' רמ. וראה בסה"ש תורת שלום ע' 264) וחותם זה הוא משנ"ה של הראשון, ומשנה תורה היא במלכות. ונתבאר שם, שהחותם הוא מן ג' מילואים של שם אהי' (בלי הפשוטים – ק"מ, קכ"ב, ק"ל), ועם ג' כוללים שלהם בגימטריא משנ"ה. וקוראים אותו קודם חצות, לפי ש"עיקר הדין נידון ונגמר בחצות הראשון של ליל הושענא רבה, ואז בעת חצות הלילה נגמר החותם להחתם במלכות שבה נגמר הדין" [ויש שכתבו לפי ששם עיקר אהבת ה' ויראתו. ובכ"מ הביאו שהדבר קשור עם קריאת כמה חלקים שבספר משנה תורה במעמד "הקהל"].

• **חומש דברים** נאמר ביחיד. גם פרשת ברכה אומרים רק מקרא ורק פעם אחת.

• "ידוע אשר בלילה – החל מצאת הכוכבים עד אחרי חצות לילה – אין אומרים תהלים לבד מראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים והושענא רבה (והושענא רבה גופא – לאחרי חצות)."

• אמירת התהלים בציבור, מתחילים אחר חצות הלילה (חצות בשעה: 12:45). ב-770 מתחילים בשעה 1:00.

• אומרים תהלים בחגירת אבנט ואין מאריכין באמירתו.

• אחר כל ספר מתהלים אומרים "יהי רצון" של הושענא רבה ו"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה, אבל לא "יהי רצון" לשבת ויום טוב. בשנים האחרונות נהגו בבית חיינו – וכן נזכר בכמה שיחות – לומר גם "יהי רצון" לשבת ויו"ט. והחיובים אומרים קדיש בין ספר לספר ובסוף.

• ב"יהי רצון" לליל הושענא רבה שאומרים בהושענא רבה אחרי ספרי התהלים, אחרי ספר ג' נכתב: "ספר מזונות ופרנסה טובה", אחרי ספר ד': "ספר ישרים ותמימים", ואחרי ספר ה': "ספר צדיקים". וכיון שבסידורנו לא נתקבלו שינויים אלו (באבינו מלכנו), הרי גם ביהי רצון צריך לתקן כן: "ספר פרנסה וכלכלה", "ספר זכויות", "ספר סליחה ומחילה" (ממכתב כ"ק אד"ש). [ולמעשה שבתהילים "יהל אור" נמצאים שינויים קלים בנוסח ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה].

• הגבאים מחלקים תפוחים מתוקים לכל הקהל האומרים תהלים.

אכילת התפוח טבול בדבש – אחרי אמירת תהלים, בחזרתם לבתיהם, או מיד, באם אמירת התהלים נעשית בסוכה, או עכ"פ להחליט מיד ע"ד אכילתו בזמן שמותר לאכול חוץ לסוכה (ע"פ שיחת ליל הושע"ר תשנ"ב. ובשיחת ליל ה' דחה"ס תשמ"ט שבכמה קהילות נוהגין להפסיק בין משנה תורה לתהילים באכילת התפוח משא"כ בחב"ד, עיי"ש הטעם) [שקו"ט בזה בגליוני ההערות אם צריך ליטול ידים ללא ברכה ככלל דבר שטיבולו במשקה. וכ"מ קצת באגרות קודש ח"ג ע' רט].

♦ בליובאוויטש היו ניעורים בליל הושענא רבה. אחרי גמר התהלים ניעורים כל הלילה ועוסקים בלימוד התורה, איש איש במה שבוחר.

♦ "אין ליובאוויטש איז געווען נעכט, וואס מען האט קיין קריאת שמע שעל המטה ניט געלייענט. . ליל הושענא רבה. בכלל יעדע נאכט פלעגט זיך הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק נוהג זיין אז עס פלעגט קומען חצות לילה, האט ער געלייענט קר"ש, אפילו ווען ער פלעגט אויף זיין שפעטער, נאר מען האט עס ניט באמערקט. אין די נעכט וואס ער פלעגט ניט לייענען קיין קרשע"ה – כנ"ל – איז אמאל פלעגט ער ריידן אין דעם ענין פון קר"ש און אמאל אין דעם פירוש המלות פון קר"ש" (ספר השיחות תש"ב ע' 100).

♦ "אף על פי שאמרו שטוב להיות ניעור כל הלילה, מכל מקום אם רואה שחבלי שינה נופלים עליו, וחושש פן לא יוכל עמוד בתפילה ועל כן שוכב לנוח מעט סמוך לעלות השחר כדי שיוכל עמוד ותהא דעתו מיושבת עליו בתפילה, למצוה תחשב לו, הכל הולך אחר החיתום להתפלל בזמנה ובכוונה שלימה ולהיות עינא פקיחא שלא יתנמנם בקריאת שמע ובעמידה ויצא שכרו בהפסדו."

♦ ברכות השחר: לענין ברכות "על נטילת ידים ו"אלקי נשמה" כשניעור כל הלילה (ולא ישן שיעור שיתין נשמי) – הוראה בחשאי לאומרם [ובאם אפשר, כדאי לאומרן לאחרי השינה]. ברכות השחר מברך אפילו לא נתחייב בהן כגון שניעור כל הלילה לא פשט בגדיו ולא לבש אחרים. אלא שאם ניעור כל הלילה ולא נתחייב בהן אינו מברך אלא אחר שיעלה עמוד השחר. וכן ברכות התורה, אם ניעור כל הלילה מברך כשיאור היום כמו כל ברכות השחר. ברכת ציצית אינו מברך עד לאחרי זמן "משיכיר". שאר דיני הניעור בלילה, פורטו בגליון הבד"צ לחג השבועות.

♦ נוהגים ששמש בית הכנסת (והמתעסקים בצרכי ציבור) מביא ערבה למכור כמו שהיה המנהג בזמן שבית המקדש היה קיים, ששלוחי בית דין הביאו ערבות ממוצא שבצד ירושלים.

♦ מכינים בדי ערבה אגודים בטבעות מעלי לולב [וי"א שצ"ל מלולב שלא הוקצה למצוה], עבור כל אחד מבני הבית, גם נשים וקטנים (אף שמן הדין אפשר לצאת בערבה שחבט בה חברו). שיעור ערבה זו אפילו עלה אחד בבד אחד, אבל מכוער הוא להיות עלה אחד בבד אחד. על כן נהגו לעשות ההושענות יפים משום זה א-לי ואנוהו. והאריז"ל כתב ליקח חמשה בדים כשרים כמו בלולב. וכן נוהגים. ושיעור ארכה

כשיעור אורך ערבה שבלולב – ג' טפחים. כל הפוסל בערבה שבלולב (כגון יבש וגזול) פוסל בערבה זו, חוץ מנשרו רוב עליה.

• המדקדקים נוהגים לטבול עצמם במקוה קודם עלות השחר. הטבילה שייכת להושענא רבה ולא לתפלת שחרית. ולמעשה – לא נתפשט המנהג כן.

עלות השחר בשעה 5:34 (לחשבון 16.1 מעלות).

יום ראשון, יום הושענא רבה

• משכימים לבית הכנסת. מרבים קצת בנרות. אין רגילים לעשות מלאכה של חול עד אחר יציאה מבית הכנסת. ויש שמסירין אפילו הכיס [=ארנק] של מעות (אא"כ עבור צדקה).

• נהגו ללבוש בגדי שבת (ויו"ט, וכבשאר ימי חול המועד) ולא הקיטל. וגם החזן אינו לובשו. כמו כן אין משנים משאר תפילות חול המועד.

• **סוף זמן קריאת שמע בשעה: 9:47.**

בשיחת ליל הושענא רבה תשד"מ: מה טוב ומה נעים שביום זה, שענינו מיתוק הגבורות, יוסיף כאו"א בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל.

בשער הכוונות: "צריך ליזהר לכיון האדם דעתו במאד מאד בתפלת יום הושענא רבה ובכל מעשיו ביום ההוא כיון שעדיין יש לו תקנה אז".

• **שחרית:** שחרית לחול, יעלה ויבוא. הלל שלם.

• קודם הלל, נוהגין להתיר אגודו של לולב מלמעלה. מסירים שתי הכריכות אשר על הלולב, ואין נשארים אלא ג' הכריכות המאגדים את הלולב ההדסים וערבות יחד. טעם הפשוט להסרת הכריכות הוא לפי שהכריכות מעכבים את כסכוס עלי הלולב, ובמילא גם את השמחה הקשורה בלולב. ולפי שהו"ר הוא יום האחרון שבסוכות והכל הולך אחרי החיתום, צריך להשתדל בריבוי הכסכוס וכו' והשמחה. ונתבאר בלקוטי שיחות ח"ד ע' 1368 [ועוד טעם, לפי שסיבת הנענועים היא לעצור טללים רעים ורוחות רעות, וכיון שעכשיו גמר החתימה, מתיר אגודו כדי לנענע היטב].

• אחרי הלל – הושענות. לאמירת הושענות – מוציאין כל הספרי תורה שבהיכל, כן הוא מנהג ליובאוויטש. ועומדים עם הספרי תורה ליד הבימה.

• נוטלים ד' מינים ומקיפים הבימה שיש בה ספרי תורה, דוגמת המזבח, ז' פעמים (זכר למקדש, שהיו מלקטים מורביות של ערבה ובאין וזוקפין אותן בצדי המזבח וראשיהן כפופים על המזבח, והיו מקיפין את המזבח באותו היום ז' פעמים). אומרים את כל ההושענות ומקיפים את הבימה בד' המינים (ללא ההושענות). יותר טוב שלא ליטול ההושענות עם הלולב. והאריז"ל הזהיר מאד שלא לחברם. וכן יש לנהוג.

• אחרי אמירת הושענות של כל יום אומרים בקול פסוקים מיוחדים להושענא רבה, כמופיע בסידור.

שקו"ט בהנהגה בקביעות שנה זו, שהושענא רבה חל ביום ראשון, בנוגע לאמירת ה"הושענות ליום ו'" (שחל בשבת קודש), לפני אמירת כל ההושענות [ובשם "יודעי דבר" נמסר בנוגע להנהגת כ"ק אד"ש, שבשנת תשנ"ב התעכב קצת לפני אמירת ההושענות, והי' נראה שאומר הושענות דיום השבת לפני כן]. ויש להעיר בכעין זה משיחת ליל הושענא רבה תשנ"ב (וצ"ב הכוונה שם). וזלה"ק (מסרט הקלטה): "יום הנקרא בשם "רבה", כיון שכל הענינים הם באופן ד"רבה", כפי שרואים זאת שאומרים כל ההושענות, אע"פ שלפנ"ז [בהימים הקודמים] אמרו אותם כל אחד רק ביומו, ואח"כ – את השאר אמרו רק בלחש, או כפי שאחרים נוהגין באופן אחר, ואין כאן המקום להאריך בזה".

♦ ביום ערבה מרבים בתחנונים אחר התפלה, לפי שבחג נדונים על המים והכל הולך אחר החיתום (ולכן כתב אדה"ז בשו"ע שביום זה שמרבים בתפלה וצריכים למהר להתפלל נהגו להקל לקרוא קריאת שמע משעלה השחר).

♦ במכתב כללי משנת תשמ"ה: מדייקים בהפיוט "שערי שמים פתח ואוצרך הטוב לנו תפתח" שאומרים בהושע"ר – לחבר "לנו" ל"הטוב" – ראה ד"ה אנכי אנכי תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' כא ואילך): ואוצרך הטוב לנו, תפתח. . שיבואו בחדסד פרטי שהוא הטוב לנו בטוב הנראה והנגלה גם למטה ממש. [ובלקוטי דבורים (נט, א): דער נוסח ואוצרך הטוב לנו תפתח דארף מען מאכען דעם אתנחתא נאך דעם ווארט ואוצרך, הטוב לנו תפתח. וראה גם סה"מ תרצ"ו ע' 40. ד"ה באתי לני תשכ"ב קרוב לתחילתו. וראה גם שמועות וסיפורים ח"א ע' 159].

♦ מנהג נביאים שנוטלים ערבה, זכר למקדש שהיו מקיפין המזבח בערבה שבע פעמים, מלבד ערבה שבלולב.

בשיחות קודש נתבאר הסדר שלאחרי קיום מצות ד' מינים בהושענא רבה, ולאחרי אמירת ההושענות השייכים לכל שבעת ימי הסוכות, ואמירת פיוטים נוספים כו', ולאחרי כל הפיוטים והתפלות כו', עד לאמירת "קול מבשר מבשר ואומר" ג' פעמים (בתלתא זימני הוי חזקה), שכל זה קשור עם ד' המינים, מניחים את ד' המינים על הצד (במקום מכובד וכו'), ולוקחים חמשה בדי ערבה, ובזה גופא לא אותה הערבה שבה קיימו את מצות ד' המינים, אמירת ההושענות וכו', אלא בדי ערבה חדשים, כדי לקיים על ידם הענין דחיבוט ערבה, ודוקא בהם ועל ידם נפעלת העבודה המיוחדת דהוש"ר, מנהג נביאים, עם כל העילויים שבדבר, תכלית העילוי.

♦ **סדר חיבוט ערבה:** מכניסים ספרי התורה להיכל, מניחים את ארבעת המינים, ואומרים קדיש תתקבל. ואחר כך נוטל בידו הערבה [=אגודה של חמש ערבות], וחובט ה' חבטות בקרקע, כדי למתק ה' גבורות [ברמ"א הובא לנענע ההושענות קודם, אבל לא הובא בסידור]. וכל המנהגים הללו [גם] משום שמחה [עוד טעמים – ראה תשובות הגאונים שערי תשובה ש"מ. וראה בזהר ח"ג לב, א. ונת' בשעה"כ דרושי סוכות ד"ח. וראה גם א"ר סתרס"ד סקי"ג. בכור"י שם סקט"ו ואילך. וכן נתבאר בדא"ח, שענינו גבורות ממותקות (ע"י ערבות שהן שלוחי ההשפעה – סה"ש תרצ"ט ע' 304), ההמשכה

דרב חסד בטוב הנראה והנגלה (סה"ש תש"ד ע' 30. ונת' בלקו"ש ח"ד ע' 1367). וראה בשיחת ליל שמח"ת תשט"ז שהעבודה דחיבוט ערבה היא ע"ד תק"ש – הענין דקב"ע]. ודי בחבטות אלו, אפילו לא נחסרו עליה.

♦ מנהג התינוקות לחבוט עד שיפלו כל העלים משום שמחה. אבל לפי דברי האריז"ל והמקובלים, אין מקום להסיר העלים, וצריכה להיות כשרה כמו ערבה שבלולב עד גמר החבטות.

♦ צריך לחבוט הערבה דוקא על עפר הארץ [=רצפה] ולא בשום דבר החוצץ.

♦ אחר כך אומרים יהי רצון שנדפס בסידור.

מעשה רב: כ"ק אד"ש מפריד הערבות זו מזו בתוך האיגוד קודם החבטה, וחובט קלות על הרצפה ולא על השטיח.

♦ גם נשים וקטנים נוהגים בחיבוט הערבות.

הלכתא למשיחא: זוקפים ערבה בצדי המזבח וראשיהם כפופים בצדי המזבח. וגוחות (מוטות) על המזבח אמה. הכהנים (וי"א גם זקני ירושלים שאינם כהנים) מקיפין את המזבח (בלולב או בערבה) שבעה פעמים, ואומרים: אנה ה' הושיעה נא, אנה ה' הושיעה נא.

הלכתא למשיחא: שיר שהלויים אומרים בביהמ"ק – הסירותי מסבל שכמו, ראה בארוכה שיחת הושע"ר תשמ"ה.

♦ ברמ"א (בהל' הושענא רבה) ובשו"ע אדה"ז (הלכות פסח) הובא המנהג להצניע הערבות (להשתמשות למצוה אחרת – ראה לקמן באסרו חג). בנוגע לזריקתן על ארון קודש – אף שיש נוהגים כן, ונתנו טעם לדבר, הרבה פוסקים שוללים מנהג הנ"ל. ומעשה רב שלא לעשות כן. כ"ק אד"ש השאירן על הרצפה, או על הכסא, ולפעמים לקחן עמו אחרי התפלה – המנהג להצניע ההושענות הובא בראשונים].

♦ ערבות של הושענות, אע"פ שנזרקות אסור לזלזל בהן ואין לפסוע ולדרוך עליהן [כמו ערבה שבלולב]. ויש שכתבו שאין לזרוק לאשפה (ויכול להכניסן בשקית נפרדת לאשפה).

♦ אסור ליהנות מן הערבה לאחר נטילתה, שהוקצה למצותה כל היום.

♦ שיר של יום, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. קריאת התורה (1 ספר תורה. 4 עולים). חצי קדיש. אשרי, ובא לציון. יהללו. חצי קדיש.

♦ מוסף לשלש רגלים (וביום השישי. ומנחתם ונסכיהם. וביום השביעי. ומנחתם ונסכיהם).

♦ **לעקאח:** בהושענא רבה (וכמ"פ – גם בלילות חוה"מ) נהג כ"ק אד"ש לחלק לעקאח לאלו שלא קיבלו לפנ"ז. וראה בשיחת ליל ו' דחגה"ס תש"נ: וכן יתנו לעקאח לכל אלה מהנמצאים כאן שלא קיבלו עדיין כדי שלא יהי' דוחק ביום הושענא רבה, שבו יתנו לכל אלה שיגיעו בינתיים, כפי שהכריזו לפנ"ז.

♦ **סעודת יום טוב:** לפני חצות (12:44) אם אפשר. ועכ"פ, לפני שעה עשירית (3:38). טובלים פרוסת המוציא בדבש (ושייך לענין מיתוק

הגבורות – נת' במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תנד, עיי"ש). נוהגים לאכול "קרעפכין" (בטעם המנהג – ראה בהערה לס' המנהגים, מנהגי יו"כ. ונזכר ג"כ בשיחת שבת בראשית תנש"א).

פניני הקהל: היום האחרון לקיום מצות הקהל, נתבאר בשיחת ליל הושענא רבה תשמ"א.

♦ **מבצע ד' מינים:** בימי חג סוכות יוצאים עם הד' מינים ברחוב וכיו"ב מקומות שם נמצאים בני ובנות ישראל לזכותם במצוה זו. ובשיחת ליל הושענא רבה תנש"א נזכר ע"ד השתדלות יתירה בזיכוי בני ישראל בד' מינים במשך היום דהושענא רבה, מצד מעלת היום.

♦ אתרוג אסור לאוכלו בשביעי, שהוקצה לכל שבעה. ובחוץ לארץ אסור אף בשמיני, שהוא ספק שביעי. אבל בתשיעי, בשמחת תורה, מותר לאוכלו.

♦ מכיון שהלולב ומיניו הם מוקצים, יצניע אותן במקומם משומר למשך יו"ט. האתרוג אינו מוקצה לפי שמותר להריח בו [ואף שטוב להימנע מלהריח באתרוג של מצוה כל החג כדי להנצל מספק ברכה – הרי לדעת המג"א (וכ"ה בחי' הצ"צ קצח, ד) שלא בשעת נטילה מותר להריח בו. ועוד, שלאחר שנגמרה מצותו בהושענא רבה ואילך, אין בו ספק ברכה (ראה פמ"ג סתרנ"ג במ"ז סק"א. אבל ראה בפמ"ג סרט"ז במ"ז סקי"ד שלהט"ז גם בשמע"צ נכון שלא להריח. וראה בכורי יעקב סתרנ"ג סק"ב). ועוד ועיקר, שיכול לברך על פרי אחר ואח"כ להריח בו – ראה מג"א סתרנ"ח סק"א וט"ז שם סק"ד. ומש"כ בשש"כ פכ"ב הע' סב (וראה באו"א באלף המגן סוסי' תרנא בהגה בשוה"ג) – הנה לדעת אדה"ז (סש"ח ס"ד) ל"ש מוקצה מח"כ בכשמל"ה].

♦ בין עצי הסכך ובין עצי הדפנות ובין נוי הסוכה אסורים גם בשמיני עצרת ואף בתשיעי שהוא ספק שמיני.

♦ **במנחה:** מאריכים בתפלה. לדוד ה' אורי בפעם האחרונה (בשער הכולל פמ"ה ס"ו נתבאר שביום זה הוא סיומא דינא ואין צריך עוד לבקשת ונפלינו אני ועמך דהיינו סגולת אמירת לדוד ה' אורי ולכן גם בהושענא רבה במנחה אף על פי שכבר השלימו בשחרית כל סדר הפיוטים צריך לומר לדוד ה' אורי, עיי"ש).

♦ אצל כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע "הושענא רבה הי' תפלת המנחה כמו בערב ר"ה" (ספר השיחות תרצ"ז ע' 189).

♦ "הושענא רבה פארנאכט פלעגן אריין די גאנצע ב"ב אין סוכה צו די רביים מקבל זיין א ברכה. זיי האבן געמאכט א ברכה לישב בסוכה, געגעסן מזונות וכו'" (ספר השיחות תש"ה ע' 52 – ונזכר ג"כ בשיחת ליל שמח"ת תשכ"ז – ועיי"ש ע"ד מנהג "נשיאי בית רבי" להצליף בהושענות. ועד"ז בר"ד מסוכות תרצ"ג).

הכנות לחג:

♦ מצוה להימנע מלקבוע סעודה בערב יום טוב משעה עשירית (3:45) ולמעלה כדי שיאכל סעודת יום טוב לתיאבון. וכתב המגן אברהם בענין זה: לא כאותם האוכלין ושותין ומשתכרין בהושענא רבה עד שאין יכולים לקדש בלילה [אבל לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה

אינו נמנע בערב יו"ט עד שחשיכה דהיינו עד בין השמשות].

♦ כתב הרמב"ם (והובא בשו"ע ובשו"ע אדה"ז): "כשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו . . ושמחה כזו קלון היא להם..."

♦ לטהר עצמו במקוה ערב הרגל.

הלכתא למשיחא: כתב הרמב"ם (הובא ונתבאר בלקו"ש חל"ב פ' שמיני באורך): כל ישראל מזהירים להיות טהורים כל רגל מפני שהם נכונים להכנס למקדש לאכול קדשים.

♦ **צדקה:** עבור שני ימי החג.

♦ הכנת אש לנרות: אין מוציאים אש ביו"ט מפני שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה, וכיון שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט אסור לעשות ביו"ט (שו"ע אדה"ז סתק"ב ס"א). לכן, בערב החג יש לדאוג להשאיר אש דולקת [ואפשר אש מהגז] שיוכלו להעביר אש-מאש להדלקת הנרות לליל שמחת תורה. המשתמשים בשעון-שבת, יכוונו אותו לשני ימי החג.

♦ **ונשמרתם מאד לנפשותיכם:** ארגוני הבטיחות והצלה ממליצים שאם משאירים את מבער הכיריים דולק במשך החג אזי יש לוודא שיש בסמוך חלון פתוח לפחות 4 אינץ', ועוד חלון נוסף פתוח בצדו השני של הבית, כדי לאפשר אוורור ראוי. כמו כן לוודא שהגלאי (לפחמן חד-חמצני) פעיל.

♦ סדר הדלקת נרות: מומלץ שהמשתמשים בנרונים שבכוסיות זכוכית יניחו מעט מים או שמן בכוסית בערב יו"ט [ומותר לעשות כן] בכדי שהדיסקית (המחזיקה את הפתילה) שבתחתית הכוסית לא תידבק אליה – ראה להלן בליל ב' דיום טוב.

♦ באם הדבר אפשרי (מבחינה בטיחותית, מזג האוויר וכו') מדליקים ומברכים בסוכה (מקום האכילה) ודי בנר אחד או ב' נרות.

♦ מדליקין הנרות בסוכה (כנ"ל) לפני הברכה כבשבת, ואח"כ מברכים "להדליק נר של יו"ט" ו"שהחיינו". איש המדליק יברך "שהחיינו" בקידוש.

♦ **זמן הדלקת נרות יום טוב** בערב החג בשעה 6:15 (18 דקות לפני השקיעה).

♦ אם איחרו את הזמן, ניתן להדליק גם בחג, מאש דולקת.

ליל שני, ליל שמיני עצרת

במאמרי אדמו"ר האמצעי (דברים ח"ד ע' א'שו): וזהו כל ענין שמע"צ ושמח"ת וכו' הוא ענין קליטת אור אלקי שבבחינת חכמה עילאה בלב כל נשמות ישראל בפרט, בבחינת היחוד וביטול בה

בתכלית בקיום מצות מעשיות בפועל ממש דוקא וד"ל. ועל כן שמחת תורה שבשמע"צ השמחה הוא ג"כ במעשה ממש דוקא, והוא בבחינת ריקוד בהקפה שמקיפין סביב הבימה מקום קריאת התורה בדיבור בכל השנה, ובשמע"צ מקיפין סביב הבימה בריקוד ושמחה גופניות דוקא, וגם ההקפות הם עם הספר תורה שהוא גשם הס"ת דוקא. . והשמחה זו היא בריקוד ועשייה גשמיות שורשה למעלה מעלה מבחינת חכמה עילאה שרש התורה שנמשך בקריאת התורה בכל השנה.

בד"ה ביום השמיני תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב ע' שלח): דשמיני עצרת הוא יום שמן בכל מיני טוב. . הנה כל הטוב הרוחני וההשפעה בבני חיי ומזוני שהוקצב בר"ה הנה ההמשכה כללית היא בשמע"צ, וזהו ביום השמיני, בהיום שהוא שמן ומושבע בכל מיני טוב, והיינו דהכתיבה וחתומה טובה דר"ה ויהי"כ פ ובקור החותמות דהושענא רבה, הנה חלוקי הפתקאות בחותמי ברכות הוא בשמע"צ, זהו ביום השמיני כל השומן והשובע הנה עצרת תהי' לכם, דבעצרת יש ב' פ' הא' קליטה, והב' ל' הדרכה והנהגה, וכמו זה יעצור בעמי, וכנ"ל דהעבודה פרטית דשמע"צ היא העבודה דקבעומ"ש על כל השנה. ועיי"ש בהמשך המאמר.

בשיחת ליל שמח"ת העת"ר (סה"ש תורת שלום ע' 210): (הר"ש גרונוס אמר שנמצא בדרוש דצדקת פרזונו אשר בשמע"צ מבטלין החותם כו', ואמר אדמו"ר שליט"א): זהו לאחר החותם דהו"ר, דענין החותם הוא כמו שמשלחין אגרת שחותמין אותה שלא יגעו בה ידי זרים, אמנם כשהגיע האגרת למי שנשלחה לו אז יכולים לבטל החותם, ועד"ז הוא בשמע"צ שהוא בחי' לכם וממילא אז אינו צריכים לחותם [ובשיחת ליל הושע"ר תשמ"ו, שמצינו בזהר ב' לשונות (אופנים) בנוגע לזמן דקבלת "פתקין טבין" ("א גוטן קוויטל") - בהוש"ר, או בשמע"צ. והביאור בזה, שבהוש"ר ערב שמע"צ, נפעל הענין דקבלת "פתקין טבין", והקליטה דשמע"צ היא ביחס לענינים שנפעלו ע"י עבודת ההכנה ביום שלפניו, בהוש"ר].

כו"כ שיחות ומאמרים בענינו של יום שמע"צ - נלקטו בספר לקוטי שיחות מועדים שמיני עצרת. וב'פתח דבר' לקונטרס שמע"צ-שמח"ת ה'תשי"א (נדפס גם באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חיד"ע יח): בשמיני עצרת היא האסיפה דכל האורות והגילויים הכללים שנמשכים בחדש השביעי, הקליטה והעכבה בזריעה טובה בכדי שתהי' מזה צמיחה בריבוי טוב.

בכמה שיחות קודש נתבאר בארוכה ענין הריקודים וההקפות. ואכ"מ. וראה ב'פתח דבר' לקונטרס שמע"צ-שמח"ת תשי"א הנ"ל: "והזהיר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: די פערציק אכט שעה פון שמע"צ און שמח"ת דארף מען זעהר מייקר זיין, יעדע רגע קען מען שעפען אוצרות מיט עמערס און קאדקעס (חביות) בגשמיות וברוחניות און דאס איז ע"י הריקודים." [וברשימה מליל שמע"צ רצ"ה ורשא: "בשמע"צ היו מיקרים מאד את הזמן. באמת בשמע"צ הם אותן הכוונות שבר"ה." (ועד"ז - בנוגע להדמיון דר"ה ושמע"צ - בהיום יום לכ"ב תשרי (שמע"צ)). ושם בהמשך הר"ד, שכ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע שוחח פעם בשמע"צ עם אחדים כשעה וחצי, ואמר שזהו אצלו מסירת נפש [כנראה מצד יוקר הזמן בשמע"צ], וביאר הטעם להנהגתו, עיי"ש].

בשיחת שמח"ת תרס"ד (תורת שלום ע' 28 ואילך): מי דארף זיך

דורך ריידען, עד עתה הי' עדיין מקיפים ראש השנה יום הכיפורים סוכות עד שמיני עצרת, שמחת תורה הוא ג"כ בכלל שמע"צ, וואס אין מקיפים קענען מיר קיין טאלק ניט וויסען . . איך דארף אייך מוסיף זיין, אז למעלה איז אויך אזוי, אין דער צייט פון מקיפים ווייס מען נאך ניט, ער כביכול ווייס אויך ניט [וראה בהערות כ"ק אד"ש לשם], ווארום כי עמך הסליחה הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה עד יום הכיפורים, ווייס מען דאך ניט וואס עס וועט זיך מיט עם טאן, מכח דעת עליון רעדט מען ניט דארטן איז בודאי אלץ ידוע, נאר מי רעדט בכלל . . ווארום עס איז דאך כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שיש דין ומשפט על האלקות שביעקב כמה גילוי אלקות יומשך לו בקיום התורה ומצוות שלו בכללות ימות השנה . . אך זה תלוי בהעלאת מ"ן שזהו לפי ערך העבודה משנה שעברה ווי עס איז עולה זיין תורה ומצוות, אויב עס איז גוט וועט מען עם געבן אזיף ווייטער אויך גוט . . אך אם עד סוכות לא עשה תשובה, איז בכלל ווייס מען שוין למעלה אז עס איז ניט גוט, אז זיין אלקי יעקב איז שוים מילביג (ווי מי זאגט דאס) אך עד שמיני עצרת יש לו עדיין זמן, ער קען נאך תשובה טאן . . ולכן עד שמיני עצרת שהוא עדיין מקיף יכול לעשות תשובה, אבל שמיני עצרת הוא המשכה פנימי' איז דא ווייס איך שוים. [ועיי"ש באריכות גדולה, בעבודת האדם].

פניני הקהל: באור התורה (דברים ח"ד ע' א'תשסט. ועיי"ע שם ע' תשעו ד"ה ביום השמיני): ענין חותם דהו"ר ע' בפע"ח פ"ד ד"ה מכ"י הרח"ו שנעשה צירים ודלתות כו', והפ' שעושין כלי היינו שיהי' בחי' יסוד דנוק' המקבל שיוכל לקבל טפה בשמ"ע וכו' . . וי"ל דהיינו בשמ"ע מוריד הגשם, כמו"כ ענין מצות הקהל העם במו"ש [=במוצאי שביעית] בשמיני, כי הקהל ג"כ אסיפה תו' כו' [וראה אוה"ת שמות ח"ו ע' ב'צב השייכות ד"עצרת", "כנישין יהא לכוון" ל"הקהל", שתרגום "ויקהל" - "וכנס משה"].

בשמיני עצרת ושמח"ת מודגש ההמשך לחג הסוכות, ובענינו - ההמשך בעניני הקהל - שיחת ליל שמח"ת תשמ"ח. ועיי"ש בהסימן פז"ר קש"ב והשייכות ל"הקהל" [ועד"ז בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 15 הע' 64].

פניני הקהל: לכמה דעות אפשר להשלים בדיעבד עכ"פ קיום המצוה ד"הקהל" בשמיני עצרת (מדין תשלומין כשם שיש תשלומין לראי'), ראה שיחת שבת בראשית תשמ"ח. וראה ט"ז סתרס"ח סק"א.

אמנם, בשיחת ש"פ בראשית תשכ"ז (ונתבאר בכינוס תורה בחוהמ"ס תשל"ד בביהכ"נ צמח צדק בעיר העתיקה ע"י הרה"ג הר"ש ז"ל זלמנוב, נדפס בקובץ יגדיל תורה צמח צדק גליון יג ע' 128) שלכל הדעות - גם להדעות שאפשר לקיים מצות הקהל בתוך המועד, היינו במשך כל ימי חג הסוכות - אי אפשר לקיימה בשמיני עצרת. ושם, שמ"מ התוכן דהקהל הוא פעולה נמשכת גם לאחרי זה, ולכן מצינו בספר המנהיג שהביא מנהג לקרוא קהלת בשמיני עצרת משום הקהל. ואדרבה - בשמיני עצרת ישנם כל התנאים-סימנים לזמן הקהל שבכתוב, לבד מאחד הסימנים - "בבוא כל ישראל", "מאתחלתא דמועד" (ראה גוכתי"ק שנדפס בסוף ספר "קהל גדול" במילואים לפ"ו). [ולהעיר מלשון המשנה סוטה פ"ז מ"ח: בשמיני. אלא, שבגמ' סוטה (מא, א) "אימא בשמינית". ועיי"ש בתויו"ט. אבל בירושלמי הגי' "מוצאי יו"ט האחרון של חג בשמיני". ושקו"ט בכ"מ

בפי' הדברים. ובאברבנאל וילך (הספק הו'): "בחג הסוכות בלבד, ובאה בקבלתם ז"ל שבשמיני חג העצרת, לא קודם לזה בשאר ימי החג".

♦ **מעריב לשלוש רגלים.** שיר המעלות. אומרים בנוסח התפלה ובקידוש: "את יום שמיני עצרת החג הזה ואת יום טוב מקרא קודש הזה זמן שמחתנו מקרא קודש וכו'" [בדיוק נוסח זה – ראה סה"מ תרפ"ג ע' קלו. סה"ש תש"ו-תש"י ע' 72. שם ע' 375. 381. שיחת אחש"פ תשכ"ד. שבת בראשית תנש"א].

♦ טעה ואמר "את יום חג הסוכות הזה" נחלקו בזה הפוסקים. ויש בזה כו"כ שיטות. ולמעשה, אם נזכר קודם שסיים הברכה, חוזר לאתה בחרתנו. ואם סיים הברכה, ספק ברכות להקל, ואינו חוזר. ונכון שיבקש מהש"צ שיוציאנו בתפלתו [בערבית שאין הש"צ חוזר התפלה, בשמיני עצרת אינו חוזר, אבל ביום טוב שני, בשמחת תורה, חוזר. ואם ידע בשעת מעשה שהוא שמחת תורה ונכשל בלשונו ואמר "חג הסוכות", אינו חוזר].

♦ טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול, אם נזכר באמצע ברכה (בין שנזכר בברכה ראשונה של אמצעיות של חול שהיא אתה חונן, ובין שנזכר בשאר ברכות אמצעיות של חול) צריך לגמור כל אותה ברכה ואח"כ מתחיל ברכה אמצעית של יום טוב. טעה והתפלל כל התפלה של חול ולא הזכיר כלל ענין קדושת היום בתפלתו (יעלה ויבוא וכדומה) לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולהתפלל תפלה של חג, אבל אם הזכיר של חג בתוך שמונה-עשרה אע"פ שלא קבע לחג ברכה בפני עצמה יצא ידי חובתו. ואם נזכר קודם שאמר "מודים", אחר שסיים ברכת "המחזיר שכינתו לציון" אומר יעלה ויבוא קודם מודים ויצא. אם התחיל כבר "מודים", אם נזכר לפני שאמר "יהיו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "יהיו לרצון" השני והסיח דעתו מלומר תחנונים, חוזר לראש התפילה של יום טוב.

טעה והתפלל של שבת לא יצא ידי חובתו. ואם נזכר באמצע ברכה אמצעית, פוסק מיד ומתחיל של יום טוב [ואין צריך לחזור לראש התפלה, אף שהרי זה שקר מוחלט. ראה תהל"ד סרס"ט סק"ט ואילך. ואכ"מ]. נזכר לאחר מכן, אם נזכר לפני שאמר "יהיו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "יהיו לרצון" השני והסיח דעתו מלומר תחנונים, חוזר לראש התפילה של יום טוב.

♦ אחר שמונה עשרה, אומרים קדיש תתקבל. האבלים אומרים משניות וקדיש דרבנן. ואין אומרים עלינו.

♦ "מיד אחר מעריב קודם הקפות עורכים קידוש ומתוועדים יחדיו בשמחת החג ורק אז הולכים להקפות".

בשיחת ליל שמע"צ תשנ"ב: [הגבאי הכריז ע"ד עריכת קידוש בסוכה וכו', ואח"כ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:] כאשר הגבאי מכריז שיכולים לעשות קידוש – הרי מכיון שענינו מרוזם בתורה: "אנא בכח גדולת ימינך" ראשי תיבות "גבאי" – צריכים לעשות קידוש. ובאופן שניכר בקידוש שזה קשור עם "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני".

ומכיון שזהו קידוש דשמיני עצרת, שאז נעצרים ונקלטים כל הענינים שלפני זה, הרי ממנו נמשכים כל הענינים על כל השנה כולה, שהיא נעשית – שנת אורה, ושנת ברכה וכו'.

♦ **קידוש:** מקדשים וגם אוכלים ושותים בסוכה מפני שהוא ספק שביעי – הן בלילה והן ביום. ואין מברכים על ישיבתה [במג"א (ועוד) מביא כמה מנהגים בזה. אבל לנו הוראת נשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשמע"צ אוכלים ושותים בסוכה הן בלילה והן ביום. ועד – שהמהדרים שגם מים אין שותין חוץ לסוכה, מהדרים בזה גם בשמע"צ].

בכ"מ בשיחות, שבשמיני עצרת פועלים ע"י הישיבה בסוכה, שמהסוכה עושים בית, ומעין לעתיד לבוא (וראה גם ר"ד בעת הסעודות ליל שמע"צ תש"ל).

♦ אין לאכול בלילה עד שחשיכה (כיון שאין מברכים "לישב בסוכה").
♦ **סדר הקידוש:** אתקינו סעודתא (ליו"ט), בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים (ואין מברכים "לישב בסוכה"), שהחיינו (לפי שהוא רגל בפני עצמו).

♦ טעה בקידוש ואמר "את יום חג הסוכות הזה" – ראה לעיל בתפלת ערבית.

♦ אשה המקדשת ובירכה "שהחיינו" בהדלקת נרות לא תברך טוב.
♦ בכמה שיחות נזכר שבשמיני עצרת הוא האושפיז של שלמה המלך (ע"פ הזהר) ואדמו"ר מהוריי"צ נ"ע. ובכ"מ ששמע"צ שייך ליוסף הצדיק [וראה שיחת ליל שמע"צ תשד"מ]. ועוד נאמר בשיחות קודש, שהיום האושפיזין אינם אושפיזין אלא בעלי הבית. ובר"ד בעת הסעודות ליל שמע"צ תש"ל: "איר קענט זיי אלע אויסרעכענען, זיי זיינען פיינע בעלי בתים"...

♦ **הקפות:** מנהג ותיקין [ותיקון] הוא לעשות יום שמיני עצרת גם כן כמו בשמחת תורה ולהקיף בליל שמיני עצרת שבע הקפות עם הספרים סביב התיבה בשמחה גדולה ולרקד לפניהם ולרנן ולסבב עמהם בשמחה רבה. וגם כי עשה כן בבית הכנסת שלו אם הולך לבית הכנסת אחר שלא גמרו ירנן וישמח גם כן עמהם.

♦ מנהגן של ישראל, אשר תורה הוא, לשמוח בשמחה זו (דשמע"צ ושמח"ת) יותר משמחת בית השואבה, ויותר משמחת יו"ט סתם.

בסה"ש תש"ד ע' 36: איצטער, אז מען וועט גיין צו הקפות, וואס יעדער איד האלט דאך די עץ חיים'ס פון תורה. די ספר תורה קען דאך ניט ארומגיין ארום בימה, ווערט ער די רגלים פון תורה, וואס דאס איז דאך דער אופן שבועה היותר גדולה בנקיטת חפצא. די תורה איז חפצו של הקב"ה כמאמר וחפצי בה. און דאס איז דער נקיטת חפצא, אז מען גיט זיך איבער צו דער עבודה במסירת נפש.

בסה"ש תש"ה ע' 56: בשעת הקפות מיט די ספרי תורה דארף יעדערער אויף זיך מקבל זיין דעם ענין פון מס"נ בפועל פאר תורה. . אז מען נעמט די ס"ת איז – אותי אתם לוקחים. א קאפ און א הארץ

האבן ניט אלע, אבער פיס האבן אלע. שמחת תורה זיינען אלע אידן גלייך ניטא דא קיין חילוקים, איז דערפאר בשעת הקפות זאל יעדערער אין זינען האבן אויף דעם ענין פון מס"נ בפועל פאר תורה. און דאס איז שמחת תורה, אז די תורה זאל זיך מיט אונז משמח זיין.

ושם ע' 57: הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האט אמאל געפרעגט זיין פאטער הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מוהר"ש: וואס איז דער ענין פון הקפות? האט ער אים געענטפערט: הקפות איז, וואס מען בעט זיך ביים טאטן - אבינו שבשמים - מיט בלוטיקע טרערן, היתה לי דמעתי לחם, האב רחמנות ושבור עול הגוים מעל צוארנו. גויים מיינט דאס דעם גוף און דער נפש הבהמית. מען טאנצט מיט דער ס"ת בשמחה, מיט א אפענע קאפ און א אפענע הארץ, אבער בפנימי פנימיות גיסט זיך בלוטיקע טרערן.

פניני הקהל: בא' היומנים משנת תשל"ד: הקפות דליל שמע"צ. כ"ק אד"ש נכנס להקפות כמה רגעים לפני 9:00. ניגנו 'הושיעה את עמך'. ולאחרי הניגון - לפני "אתה הראת" - ציוה כ"ק אד"ש לרמ"פ הכהן כ"ץ להכריז: "אזוי ווי היי יאר איז א שנת הקהל, עמדו הכן כולכם אנשים נשים וטף, לקבל זמן שמחתנו של שמע"צ ושמח"ת". לאחרי אמירת "אתה הראת" בפעם השני, ציוה להכריז עוה"פ כנ"ל ("אזוי ווי היי יאר איז א שנת הקהל..."), ובהוספה, "אזוי ווי עמדו הכן איז פארבונדן מיט צבא ע"כ ניגנו ניגון של נצחון", וניגנו נאפאלעאנס מארש. לאחרי אמירת "אתה הראת" בפעם הג', ציוה להכריז עוה"פ כנ"ל ("אזוי ווי היי יאר איז א שנת הקהל..."), ובהוספה "און אזוי ווי עמדו הכן איז פארבונדן מיט צבא און א צבא איז פורץ מכל הצדדים זאל מען זינגען ופרצת מכל הצדדים".

♦ אומרים י"ז (בגימטריא "טוב") פסוקי אתה הראת שבסידור, ג' פעמים [בהפסק ניגון שמחה בין הפעמים]. וממשיכים: אב הרחמים וגו' כי בך וכו'. וכמה פעמים הורה כ"ק אד"ש להוסיף פסוקים שונים. בשנים האחרונות, מנהג חב"ד שמוסיפים הפסוק והי' זרעך וגו' ג"פ [בליל ויום שמחת תורה. בשנת תש"נ ותשנ"ב - גם בליל שמיני עצרת].

מבואר בדא"ח בכ"מ, שפסוקי אתה הראת הם "טעמים על השמחה" ("כמו פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות" שאומרים בר"ה בתור טעמים וראיות מן התורה לעניני ר"ה). ובהתוועדות ליל שמחת תורה תנש"א נתבאר, שנוסף לכך שפסוקים אלה הם טעמים וראיות מן התורה בנוגע לעניני ההקפות, יש באמירת הפסוקים גם ענין התפלה, שעל ידה פועלים שהענינים שאודותם מדובר בפסוקים אלה נעשים בפועל ובגלוי גם במציאות, עיי"ש. בהתוועדות שבשנים האחרונות בליל שמחת תורה (ראה בפרטיות שיחות ליל שמח"ת תש"נ-נ"ב. ובכ"מ בשיחות רבותינו נשיאינו - ביאור חלק מהפסוקים עכ"פ) נתבארו י"ז הפסוקים ע"ד הרמז וע"פ פנימיות הענינים [גלקטו בספר לקוטי שיחות מועדים שמיני עצרת. ובספר שערי המועדים שמיני עצרת]. וראה בשיחת ליל שמח"ת תש"ז: באמת האט מען געדארפט אפטייטשן אלע פסוקים (פון אתה הראת) נאר איך פארלאז זיך אויף חסידים, אז זיי ווייסן. אה ווייסען זיי! הלואי זאלן זיי מקיים זיין וויפיל זיי ווייסן.

מנהג חב"ד (כ"ה הלשון בשיחת ליל שמח"ת תשנ"ב. וראה ג"כ בשיחת שבת בראשית (ב) תשכ"ז) שאמירת הפסוקים קודם ההקפות

היא ג' פעמים, וכיון שעורכים הקפות ג' פעמים (בליל שמע"צ בליל ויום שמח"ת) אומרים פסוקי אתה הראת ג' פעמים ג' פעמים – "בתלת זימני הוי חזקה", שבזה מודגש שאמירת הפסוקים כדי לפעול ההמשכה והגילוי במציאות העולם היא באופן של תוקף וחוזק (התוועדות ליל שמח"ת תנש"א).

בשיחת ליל שמח"ת תש"נ (סה"ש תש"נ ע' 60) נזכר [בהמשך לביאור י"ז פסוקי אתה הראת]: "ומסיימים "אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים, כי כך לבד בטחנו מלך א-ל רם ונשא אדון עולמים". וע"פ מנהג חב"ד בשנים האחרונות מוסיפים לאח"ז הפסוק **"והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך"** – שכל ענינים אלו נעשים באופן של פריצת גדר, ועד שנמשך ונפעל גם ב"כל משפחות האדמה".

ועד"ז נאמר בשיחת ליל שמח"ת תשנ"ב: ומוסיפים התפלה "אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים כי כך לבד בטחנו א-ל מלך רם ונשא אדון עולמים". וע"פ מנהג חב"ד מוסיפים ומסיימים [וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בניגון דאמירת פסוקי אתה הראת, וכל הקהל אחריו, ג"פ:]: **"והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך"**.

♦ ובקביעות שנה זו – שנת הקהל – ההנהגה בדרך כלל להוסיף גם את הפסוק (ירמ' לא, ז) **הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתים מירכתי ארץ במ עור ופסח הרה ויולדת יחדיו קהל גדול ישובו הנה** [פסוק הנ"ל נת' בדא"ח בכ"מ. ומהם, בד"ה הנני מביא דש"פ נח תשכ"ח].

♦ אחר כך מוציאים כל הספרי תורות שבהיכל ומסבבין המגדל ז' פעמים ואומרים אנא וכו' ועוד מזמורים כפי המנהג [וכנדפס בסידור]. ביאור נוסח כל ז' ההקפות – בשיחת יום שמע"צ תש"ד לתלמידי הישיבה (נדפס בקונטרס הקפות תש"ד. וש"נ).

הלכתא למשיחא: בשיחת ליל שמחת תורה תשמ"ט נזכר שילכו להקפות ביחד עם כל האושפיזין ומשיח צדקנו בראשם, ואז ישאלו את משיח צדקנו האם לערוך שבע הקפות או עשר הקפות...

♦ בהקפה א' וז' – מכבדים את כ"ק אד"ש בהקפה.
♦ להקפות בשמע"צ ושמח"ת בשנת האבילות – גייט מען ניט אליין נאר נאך מיט איימצען [= האבלים לא הולכים לבד להקפות אלא רק עם ליווי].

♦ הש"צ מכריז אחר כל הקפה "עד כאן הקפה א'", "הקפה ב'", וכו' (ונתבאר בשער הכולל פמ"ה סק"ו בשם אדה"ז שהכוונה עד כאן ותו לא (שלא יוכלו החיצונים לקבל עוד יניקה). ובשיחת ליל שמח"ת תשל"ה, שרבותינו נשיאינו דייקו שיכריזו כן, לפי שכל עוד שלא הכריזו נמשכת ההקפה, שהיא בל"ג, וצריך להמשיכה בענינים של הגבלה).

♦ מחזירים ספרי התורה להיכל בסיום כל הקפה.

בספר השיחות תש"ד ע' 31 ביאור "עוזר דלים". ושם: דערפאר דארף מען נאך דעם ווארט עוזר זיך אפשטעלן, מאכן א הפסק, און דערנאך זאגען דלים. און צו די מדרי' פון עוזר דלים קומט מען צו דורך טאנצען שמע"צ און שמחת תורה, אבער דער טאנץ דארף זיין מיט אן אמת, אזוי

אז די תורה זאל זיך מיט אים משמח זיין.

♦ עלינו אחרי סיום ההקפות. קדיש יתום.

♦ **משקה:** כבר פורסם כמה פעמים קול קורא מהבד"צ דכאן, להזכיר ולהזהיר בנידון שמירה וקיום מלא של התקנה הידועה שלא לשתות משקה יתר על המידה, בעיקר לאלו שלפני גיל ארבעים, ובפרט לבחורים, אף שגם אלו שאחרי גיל ארבעים צריכים למעט בשתיית משקה (שיחת ש"פ שמיני תשכ"ג). ושעל המשפיעים מוטלת האחריות לחזור ולהודיע כל הפרטים בזה ע"פ המתבאר בשיחות קודש, ושהתקנה בתוקפה גם בשמחת-תורה (ראה שיחת י"ב תמוז תשכ"ה) ושהאחריות בזה לא רק שמוטלת על כל אחד ואחד לעצמו, אלא שעליו גם לשמור על השני שלא ישתה יותר מהמידה (כמבואר בשיחת ש"פ נח תשכ"ז ובשיחת ש"פ בלק תשד"מ).

♦ **סעודת יום טוב:** אין טובלין פרוסת המוציא בדבש.

♦ בלקוטי דבורים (ע' ח'): שמיני עצרת און שמחת תורה דארפמען ניט קיין דבש וויילע אלץ איו שוין מוכן למעלה, אך כשיש דבש על השולחן טובלים גם בדבש.

♦ **בברכת המזון:** יעלה ויבוא. דין השוכח: אם נזכר קודם שהתחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך אתה... מלך העולם אשר נתן ימים טובים..." (כמ"ש בסידור). אבל אם נזכר אחר שהתחיל ברכת הטוב והמטיב, אפילו לא אמר אלא אלא תיבת "ברוך" בלבד, צריך לחזור לראש.

♦ הרחמן ליו"ט, ואין אומרים הרחמן לסוכות.

ע"ד לימוד שו"ע חושן משפט בשמיני עצרת וההוראה מזה - ראה שיחת יום שמח"ת תשכ"ו. ושם: וואס זאל מען אבער טאך אויב בשמע"צ האט מען נישט געלערענט קיין חו"מ, ועכשיו טוען שאינו רוצה גם לשמוח הרי טענה זו בא מהלעו"ז וכפתגם ר"נ טשערנאבלער כמסופר בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז בשמע"צ האט ער געקוקט אין פייפער אדער געגאנגען שפאצירן, אדער געטרונקן זיסע טיי און פארביסען מיט א שטיקעלע מזונות, האט אים דער נפה"ב געלאזט צורוח, בשעת אבער ער קומט טאנצען, טענה'ט ער, היות אז ער איז א ליובאוויטשער חסיד, איז וויבאלד ער האט נישט געלערענט איז לכה"פ טאנץ נישט. האט ער צוויי ברירות, אדער עם אויך אריינשלאפען אין טאנץ, אדער אוועקגיין... און אך און וויי צו אזא מעמד ומצב. אלא יהי, ישתה וישכח רישו. נעמט אן הגבלות און קריכט ארויס מיט מיר צוזאמען פון די ענינים וואו מ'דארף נישט זיין, ביז אז אפילו פרסה לא תשאר שמה.

השמחה דשמע"צ מכוסה בקבלת עול - ראה בארוכה בשיחת שמח"ת תרס"ד (בספר השיחות תורת שלום ע' 33 ואילך). וראה ג"כ ספר השיחות תש"ב ע' 6 שזהו ע"י התורה המחברת ב' הפכים. ובר"ד בעת הסעודות יום א' דחגה"ס תשכ"ט, שמצד מדריגת עבד נאמן בכח הקבלת עול לפעול גם ענין התענוג והשמחה.

בשיחת ליל שמע"צ בהקפות תש"ד (ספר השיחות ע' 30): שמע"צ פלעגט מען אין ליובאוויטש זוכען פון וואס צו לאכען. עס האט

פאסירט אז איינער האט געזאגט דעם פסוק – פון אתה הראת – ואמרו הושיענו זייער ערנסט, האט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאגט: וואס אזוי די ערנסקייט? שמח"ת איז אן אנדער ענין.

יום שני, יום שמיני עצרת

♦ סוף זמן קריאת שמע בשעה: 9:47.

♦ **שחרית** לשלש רגלים. מצות עשה מדברי סופרים לגמור ההלל – ההלל שלם – כל שמונת ימי החג (ואין אומרים הושענות).

♦ באם שמע הכרזת "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל שחרית – אם אין מתפלל במנין אחר, יאמר גם בשחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם".

♦ לפעמים היו מדייקים לגמור שחרית – בשמיני עצרת – קודם חצות היום.

♦ **י"ג מדות פ"א** ורבש"ע בעת פתיחת הארון לקריאת התורה. מוציאין שני ספרי תורה וקורין חמשה גברי בפרשת עשר תעשר [גם כשחל בחול, מפני שאז הוא זמן מעשרות. ולהעיר שהוא גם חלק מהקריאה במעמד "הקהל"] מניח ס"ת השני [כי אין מסלקין הראשון עד שכבר הניחו השני על השולחן שלא יסיחו דעתן מן המצוות]. חצי קדיש. הגבהה וגלילה לס"ת הראשון. בס"ת השני, קוראים מפטיר בפרשת פנחס ביום השמיני. הפטרה: ויהי ככלות – ולישראל עמו [בסדר ההפטרות – חב"ד נוסף עוד פסוק בטעות].

♦ **הזכרת נשמות** [וגם יחיד שלא הלך לביהכ"נ אומר יזכור בביתו ביחידות]. אב הרחמים.

♦ "אב הרחמים" – אם יאמרו גם אלו שאין מזכירים נשמות – איז ווי זיי ווילען. דאס איז הזכרת נשמות פון א כלל, ולכן אין אומרים ביום שאין אומרים תחנון. אבל ביום שמזכירים נשמות פרטיות – גם זה יוכלו לומר.

אשרי. יהללו. חצי קדיש. אין הצבור רשאים להתחיל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" עד שישמעו מפי הש"ץ, ונוהגין שהשמש מכריז קודם התפלה. ולפיכך לא די כשיכריז "משיב הרוח" לבד אלא יאמר גם כן "מוריד הגשם". מוסף לשלש רגלים.

♦ אסור להקדים תפלת מוסף של שמיני עצרת לתפלת הצבור אפילו בביתו לפי שאסור להזכיר הגשם עד שיכריזו בצבור.

♦ מתחילין להזכיר הגשם בברכה שניה בתפלת מוסף של שמיני עצרת [שבחג נידונים על המים, אלא לפי שהגשמים הם סימן קללה בחג הסוכות שאי אפשר לישב בסוכה בשעת הגשם, אין מזכירין הגשם עד עבור ז' ימי ישיבה בסוכה. ובתפלת ערבית אין כל העם בבית הכנסת נמצא זה מזכיר זה אינו מזכיר ויעשו אגודות אגודות. ואין מזכירין בשחרית לפי שאסור להזכיר הגשם עד שיכריז הש"ץ או השמש בקול רם מוריד הגשם קודם התפלה. ובשחרית אי אפשר להכריז מפני שצריך לסמוך גאולה לתפלה]. והזכרה זו היא ריצוי שאלה שטרם שישאלו

הגשמים בעונתם כשיגיע זמן השאלה מרצין לפניו בהזכרת גבורותיו שמוריד גשמים. וקבעו הזכרה זו בברכת מחיה המתים מפני שהגשמים הם שקולים כתחיית המתים, שכשם שתחיית המתים חיים לעולם כך הגשמים חיים לעולם.

השייכות הזכרת גשמים ל"שמיני עצרת" – מבואר בדא"ח בכ"מ (ע"פ כתהאריז"ל), שענין "שמיני עצרת", "עצרת" מלשון קליטה, שהאורות הנעלים שנמשכו בחג הסוכות "נקלטים" ב"שמיני עצרת" ו"נעצרים" בתוכו בפנימיות. וזהו ענין "מוריד הגשם", המשכת הטיפה ו"קליטת" הזרע.

♦ אם לא אמר "מוריד הגשם" – אם הזכיר טל (אפילו לא סיים הברכה) אין מחזירין אותו [שאף שהטל אינו נעצר, מכל מקום שבח הוא להקב"ה בהזכרתו כמו בהזכרת הגשם, שכשם שהגשמים חיים לעולם כך הטל הוא חיים לעולם, שעל ידי כך מתברכת התבואה (ובכמה מקומות קראו חכמים להטל טל תחיה, משא"כ הרוח שאף שאי אפשר לעולם בלא רוחות, אינו נקרא חיים לעולם כמו גשם וטל. לכך מזכירין הטל כל ימות החמה, כדי שאם ישכחו לומר מוריד הגשם בימות הגשמים, חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה ואין מחזירין אותו)].

♦ פסוקי מוסף: ביום השמיני. ואח"כ מנחתם ונסכיהם. שכח ולא אמר פסוקי מוסף, ונזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, לא יחזור.

♦ החליף פסוקי יום אחד בחבירו, ונזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, נחלקו בזה הפוסקים, ודעת רוב הפוסקים שלא יחזור [ולהעיר ששיטת האחרונים שאינו יוצא נזכרה בסתמא בשיחת ש"פ נצו"י תשמ"ז (בלתי מוגה). וראה בקובץ באתרא דרב גליון ג הע' 26].

♦ טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול או של שבת, צריך לפסוק באמצע הברכה שנזכר בה ולהתחיל אמצעית של תפלת מוסף של יום טוב.

♦ **בחזרת הש"צ:** תפלת גשם – אף ברי וכו'.

♦ **ברכת כהנים.** כשאומרים תיבת יברוך – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום – ראשו באמצע. אמירת רבוש"ע – בשעה שהכהנים מנגנים דוקא, אבל כשאומרים התיבות צריך לשמוע. כשמנגנים ל"וישם" אומרים "רבוש"ע . . הצדיק". כשמנגנים לתיבת "לך" "ואם . . אלישע". ל"שלום" "וכשם . . לטובה". כשאומרים "שלום" – אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני". "אדיר במרום" אומרים אחר עניית אמן כשעדיין הטלית על פניו.

♦ **קידוש:** אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי. בפה"ג. אין מברכין "לישב בסוכה".

♦ לא בירך "שהחיינו" בלילה הראשון ונזכר למחר – אומר בשעה שנזכר אפילו שלא על הכוס.

♦ האנשים אין יוצאים ידי חובת שמחת יו"ט אלא ב[רביעית] יין. אך

אפשר לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש. והקטנים נותן להם קליות ואגוזים [וכיו"ב].

♦ כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע שתה רביעית יין בכל סעודה.

מצות עונג יו"ט: צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת וירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו.

♦ ביום טוב האחרון של חג [בשמיני עצרת] דרך בני ישראל להרבות בסעודה, ומרבים בשמחה, באכילת בשר (שביום זה אי אפשר בלא בשר והכל קונים) מפני שרגל לעצמו הוא וחביב עליהן (ולכן, העמידו חכמים דבריהם על דין תורה בערב יום טוב שהמעות קונות (וא"צ משיכה). והמוכר בהמה לחבירו בערב יו"ט צריך להודיעו אמה או בתה מכרתי לשחוט).

♦ **ברכת המזון** כבלילה.

♦ **שמו"ת:** אמירת פרשת ברכה שנים מקרא ואחד תרגום, היום, בערב שמחת תורה [וטעם הדבר בפשטות: קריאת הפרשה שמו"ת, זמנה – בערב שבת, כלומר, "ערב" קריאת הפרשה בציבור. ובנוגע לפ' ברכה – מכיון שזמן קריאתה בציבור הוא ביום שמח"ת, הרי זמן קריאתה ביחיד שמו"ת הוא – בערב שמח"ת, כלומר, ביום שמע"צ – שיחת יום שמח"ת תשמ"ו].

♦ אסור לבשל מיום ראשון של יו"ט לחבירו, כמובן, כבכל יום טוב.

♦ יש להימנע מלקבוע סעודה משעה עשירית ולמעלה (3:37 אחר-הצהריים) בכדי שיוכל לאכול סעודת יום טוב שני לתיאבון [ואם שכח או עבר ולא אכל סעודת יום טוב קודם שעה עשירית, יאכלנה אחר כך].

הלכתא למשיחא: בבית המקדש מקריבים היום פר אחד, איל אחד, 7 כבשים וכולם עולות. ושעיר לחטאת. (קרבנות שמע"צ והענין בזה – נתבאר בכמה מקומות בדא"ח).

♦ **במנחה:** תפלה לשלש רגלים.

♦ יש שנהגו כשהיו יוצאים מן הסוכה היו אומרים "יהי רצון שנזכה לישיב בסוכה של לויתן". ומנהג חב"ד שבשמיני עצרת לפנות ערב [ובשיחת שבת בראשית תנש"א: ברגעים האחרונים דשמע"צ] נכנסים לסוכה (ואוכלים או שותים דבר מה) "צו געזעגענען זיך" [כמובן, ללא ברכת "לישב בסוכה"] אבל אין אומרים ה"יהי רצון" ביציאה מן הסוכה [ושקו"ט בטעם המנהג בשיחה הנ"ל].

תהלוכה: בספר השיחות ה'תנש"א מובא: נהוג מכו"כ שנים שביו"ט הולכים לבקר בני"י שבבתי-כנסיות ובתי מדרשות בכו"כ שכונות, כדי להוסיף בשמחת החג (ע"י ההתאחדות עם רבים מבני"י שבשאר שכונות), ובפרט ע"י אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה דתורה ופנימיות התורה. ובמק"א (לקו"ש חי"ט ע' 578): הונהג בשנים האחרונות, אשר להקפות דשמח"ת תורה, הולכים בחורים ואברכים, להבתי כנסיות, בכדי להוסיף (בזה שהם פנים חדשות) שמחה בבתי כנסיות [ועיי"ש בפנים]. ובאגרות קודש: היישר

כח המגיע לבחורים הנ"ל (שהגיעו לתהלוכה) עוד יותר מכפי ההשערה, כי קשור הי' אצלם ביקור זה בקבלת עול ביותר, באשר צריכים היו לעזוב את ההתועדות כאן בתוכי חסידי חב"ד ואנ"ש, ולילך למשך שעות אחדות לבתי הכנסיות ובתי מדרשים, ולא זו בלבד אלא לעשות את כל זה מתוך שמחה ועליצות לב.

♦ גמר מלאכול בסוכה ביום השמיני, שאין דעתו לאכול עוד כלל, מוריד כליו מן המנחה קטנה (4:07) ולמעלה ומפנה אותה ממנה. אבל קודם לזה אין נראה שעושה כן לכבוד יו"ט. אבל לא יסדרם בבית משום איסור הכנה (כדלקמן).

♦ אסור להכין שום דבר ביום טוב לצורך ליל יום טוב שני או יום שני של חג עד השעה 7:13. (ולדעת אדה"ז – גם ע"י נכרי (ראה שו"ע אדה"ז ששי"ט סי"ח. סשכ"א ס"ו. סתנ"ה סי"ד. וראה בפמ"ג סתק"ג בא"א סק"א (נסתפקנו). דעת למהרש"ם סתמ"ד ס"א (מסתבר להקל). שו"ת לבושי מרדכי מהדו"ת או"ח סע"ז (אפשר דשרי וצל"ע כעת)). ולכן אין להביא יין ביום טוב ראשון לצורך קידוש של ליל יום טוב שני. וכן אסור להעמיד השולחנות והספסלים מהסוכה בבית. אבל יכול להביאם לבית (לאחרי זמן מנחה קטנה) ולסדרם בלילה (באם הוא באופן שאין בו איסור הוצאה שלא לצורך היום). ואם צריך להם בביתו עתה, ביום טוב ראשון, מותר לסדרם גם כן. וכן מותר לסדרם אם כוונתו שלא יהא נראה ביתו כחורבה.

ליל שלישי, ליל שמחת תורה

בשיחת יום שמח"ת תש"ה (ספר השיחות תש"ה ע' 59): שמחת תורה זיינען תרעין פתיחין. עס זיינען אפן די שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה. אלע שערים זיינען אפן. און דאס נעמט מען מיט תורה. ונתבאר בארוכה בלקו"ש חי"ט ע' 380 ואילך. וראה גם שיחת ליל שמח"ת תשי"ב.

בשיחת שבת בראשית תשמ"ו: כאשר נכנסתי פעם לכ"ק מו"ח אדמו"ר והצעתי להו"ל קונטרס של מאמרי חסידות לקראת שמח"ת [ובשיחת שמח"ת תש"ל, שהמדובר במאמר החלצו (שי"ל לקראת שמח"ת תש"ט, ליום מלאת יובל שנים לאמירת המאמר)] – נענה כ"ק מו"ח אדמו"ר, והשיב, כשבבת-שחוק על שפתיו: ב"שמחת תורה" וועט מען זיך אוועקזעצן" ללמוד מאמר חסידות!?!... ואעפ"כ, כנוגע לפועל – "האב איך אויסגעפירט", וכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן מאמר חסידות על מנת ללמדו בשמח"ת, ואכן היו כו"כ שלמדו את המאמר בשמח"ת! ואין לתמוה על כך שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר וכו' – שכן גם אצל נשיא ישראל ישנם ענינים שנפעלים ע"י אתעדל"ת, אף שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר. עיי"ש בהמשך השיחה.

בסה"ש תש"ט ע' 286: שמחת תורה איז די עבודה פון קלאפן מיט די פיס און קלאפען מיט די הענט, און א גאנץ יאהר איז די עבודה קלאפן (ארבעטן) מיט'ן קאפ, ניט בלויז עפענען דעם מאמר, נאר אריינקלאפן דעם מאמר אין קאפ.

♦ **הדלקת הנרות** אחרי השעה 7:13 (מאש הדלוקה לפני החג) בבית (ולא בסוכה).

• בהדלקת נרות שתי ברכות: ברכת "להדליק נר של יום טוב", "שהחיינו".

• יש מחמירים שלא להשתמש בנר של יום טוב כדי להדליק עמו נר אחר של חול או להדליק את הגז.

• אסור לחמם נר ולדבוקו בפמוט גזירה שמא ימרח (שישפשפנו להחליקו על פני שטח הפמוט). גם אסור לחתוך שולי הנר בכדי שיוכל לתוקעו בנקב הפמוט, משום איסור מחתך. אבל מותר לתחוב נר בתוך הפמוט לצורך הדלקת נרות יום טוב, אף שהנר נשחק מעט ואין בזה משום מחתך.

• אם הפמוט מלא בשיירי נרות, אף שמותר לנקות את הפמוט, ואין בזה משום תיקון כלי, וכן המשתמשים בנרונים בתוך כוסיות זכוכית, שמותר להם לנקות את הכוסית מדיסקית המתכת של הנרונים שנדבקה לתחתית כוסית-הזכוכית בכדי להניח במקומה נר חדש – מכל מקום, שיירי הנרות וכן הדיסקית שבנרונים, דינם כמוקצה ואסורים בטלטול [בזמנינו שאינם עומדים לתשמיש אחר. וגם בזמנם, כתב אדה"ז, שאף שמעיקר הדין אינם מוקצה, נכון לזיהור שלא לטלטלם כי אם לצורך הרבה. וגם אין להתיר לטלטלם משום צורך אוכל נפש מכמה טעמים, ובפרט בזמנינו. ואכ"מ. ואולי י"ל דה"ז כגרף ש"ר. וראה קצוה"ש סקמ"ו סק"י]. אבל, הפמוט אינו מוקצה מדין בסיס [מכמה טעמים. ואכ"מ]. ולכן, יטלטל הפמוט עד מקום האשפה, וישליך השיריים באופן ששיירי הנר יפלו ישר לאשפה. במקום שהשיירים נדבוקו לפמוט ואי אפשר לנערם, וכן בנרונים, שהדיסקית נדבקה לתחתית הכוסית, ולא שייד להוציאם אלא ע"י כלי – אין לנקותם ולגררם ע"י סכין, כיון שהסכין נעשה לו כיד ארוכה. אבל, יכול להוציאם ע"י דבר אחר בשינוי. ועדיף, להניח מעט שמן בכוסית בערב יו"ט [ומותר לעשות כן], שהדיסקית לא תידבק, ואז יכול ביום טוב לטלטל הכוסית כנ"ל עד מקום האשפה, וינער הכוסית באופן שהדיסקית תפול ישר לאשפה.

• יש אומרים שבדיעבד יכול להשלים שנים מקרא ואחד תרגום [של שבתות השנה] עד שמחת תורה שאז משלימין כל הצבור את כל התורה וטוב לחוש לדבריהם שמי שעבר ולא השלים בזמנה יש לו להשלים עד שמחת תורה שנים מקרא ואחד תרגום.

• יש למחות ביד מקצת ההמון הנוהגים ביום שמחת תורה להבעיר מיני נפט שקורין פולוויר דאף שהם מתכוונים לשמחת היום מכל מקום שמחה זו אינה שוה לכל נפש ואסור להבעיר בשבילה ביום טוב (וראה שו"ע אדה"ז סתקי"ד סכ"א שהתירו גרם כיבוי לצורך מצוה. וראה גם שיחת יום שמח"ת תשכ"ו).

• **מעריב** כדאתמול. סדר הקידוש כדאתמול. אוכלים בבית ולא בסוכה.

• אם רוצה לאכול בסוכה בתשיעי, צריך לעשות בה היכר שהוא יושב בה שלא לשם מצות סוכה, שלא יהא נראה כמוסיף, ומה יעשה להכירא? מכניס בה קדרות וקערות וכיוצא בהם כדי להכיר שהיא פסולה ושכבר

י"ל ע"י בית דין צדק דק"ק קראון הייטס | כה

נגמרה מצותה [ואין הכוונה שנפסלת בכך, אלא ר"ל שעושה בה היכר לפוסלה, שאינו יושב בה בתורת סוכת החג. וראה בשיחת ליל שמח"ת תשי"ב, שמה"ט הורידו הסכך לפני החג (ע"פ הוראה)].

• בספר השיחות תש"ד ע' 32: אחד מהמסובים הציע להעומדים מסביב השולחן שאחד מהם יאמר קידוש ויוציא את האחרים, ואמר כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ נ"ע]: דער "שהחיינו" וואס מען מאכט אין קידוש שמח"ת, איז דאס אויף תורה, און ביי תורה איז ניטא דער ענין פון מוציא זיין, והלואי שכל אחד יפקיע את עצמו. ונת' בארוכה בלקו"ש חי"ט ברכה-שמח"ת.

בסה"ש תרצ"ז ע' 196: שמחת תורה מאכט מען א ברכה שהחיינו, די ברכה שהחיינו איז דאך ניט א ברכת התורה, די ברכה איז אזיף דער שמחה מיט תורה, היינט שמחת תורה דארף מען מייקר זיין רעם זמן, אלע כ"ד שעות און אלע רגעים. מ'דארף מקבל זיין עול אז אין משך פון די שס"ה ימים פון יאר, לא יראה ולא ימצא א טאג אן תורה [עיי"ש בפרטיות. וראה גם שיחת יום שמח"ת תשכ"ו. ועוד].

בסה"ש תש"ט ע' 281: אויף דעם קידוש פון שמח"ת האבן מיר אמאל געהערט אז דאס איז לעילא מכל הפירושים, דער "ולעילא" פון נעילה (חסידים זאגען דאך ניט "לעילא ולעילא" – נאר בלויז צו נעילה) דערהערט זיך אין דעם קידוש פון שמח"ת. אזוי ביי קידוש איז דאך דא א מוציא און א יוצא, וואס דער מוציא דארף מכוין זיין מוציא זיין, און דער יוצא דארף מכוין זיין לצאת, דאס מיינט אז ביידע דארפען האבען דעת, אבער קידוש פון שמח"ת איז העכער דערפון, יעדער דארף נעמען דעם סידור און זאגען די ווערטער פון קידוש און מאכען שהחיינו אויף די תורה.

ובכמה שיחות נזכר שאע"פ שע"פ דין אין שאלה בדבר, מ"מ מצד החביבות שבדבר צריך כל אחד לקדש לעצמו. ולכן, בנוגע לפועל כשצריך להוציא ידי חובה יש לעשות כן [ובשיחת ליל שמח"ת תשל"א: אעפ"כ דארף מען זיך רעכענען מיט די מציאות, אז עס זיינען דא אזוינע וואס ווייסן ניט פון דער שיחה, און מצד איזה סיבה שתה' קען דאך זיין אז זיי וועלן טרינקען און זאגן לחיים אן קידוש, איז דערפאר, ניט קוקנדיק אויף דעם וואס די שיחה איז טאקע א שיחה, און מ'דארף איר זען פאלגן, פונדעסטוועגן וויבאלד די מציאות איז אזוי, זאל אימעצער מאכן איצטער קידוש, און האבן בדעה מוציא זיין די אלע וועלכע האבן נאך ניט געמאכט קידוש, עיי"ש. וראה גם שיחת ליל שמח"ת תשל"ב. וראה שיחת ליל שמח"ת תשמ"א בטעם מנהג כ"ק אד"ש בשנים האחרונות שלא לעשות קידוש בהתוועדות].

התוועדות: "מיד אחר מעריב קודם הקפות עורכים קידוש ומתוועדים יחדיו בשמחת החג ורק אז הולכים להקפות".

ובשיחת ליל שמח"ת תשל"ו שזמן ההתוועדות – בין מעריב להקפות – הונהג ע"י רבותינו נשיאינו [וכן נהג כ"ק אד"ש בכל השנים]. ושם, ע"ד החילוק דהשמחה בהתוועדות להשמחה שבהקפות, יעו"ש.

• בשיחת ליל שמח"ת תשל"ג הוזכר לנצל ההפסקה שאחרי ההתוועדות לאמירת שנים מקרא ואחד תרגום (פרשת ברכה).

בספר השיחות תש"ב ע' 135: אין ליובאוויטש איז געווען דער סדר, אז נאכ'ן מאמר חסידות וואס מען האט געהערט שמע"צ פלעגט מען דאווענען מעריב און מאכען קידוש, טועם זיין פון סעודת יו"ט און געהן צום פאר-הקפות-פארבריינגען.

♦ **אושפיזין:** בשיחת ליל שמח"ת תשמ"ח נאמר: לאחר שישנו ענין ה"אושפיזין" במשך שבעת ימי הסוכות, ולאחרי שניתוסף גם מעלת הקביעות ד"בעלים" בשמע"צ - הרי זה נעשה באופן ד"לעיני כל ישראל" בשמח"ת . . ובסגנון האמור - בקריאה דשמח"ת - "לעיני כל ישראל", שזהו החידוש שניתוסף בשמח"ת גם לגבי העילוי דשמע"צ (מעלת ה"בעלים" לגבי ה"אורחים") - שרואים באופן גלוי את שייכותם של האושפיזין הנ"ל לכל ישראל.

♦ נוהגין במדינות אלו להוציא בשמחת תורה ערבית ושחרית כל ספרי תורות שבהיכל ואומרים זמירות ותשבחות וכל מקום לפי מנהגו. ועוד נהגו להקיף עם ספרי התורות הבימה שבבית הכנסת כמו שמקיפים עם הלולב והכל משום שמחה.

♦ **סדר הקפות** כדאיתמול.

♦ "ההקפות בפעם השני" (בליל שמח"ת) מנהגן להיות בשמחה גדולה יותר מבפעם הראשונה (בליל שמע"צ), כי כאשר השמחה היא באותה המדה שבהקפות הקודמות, בלי הוספה וריבוי, אינה שמחה בשלימות, כיון שנתיישנה".

בשיחת יום שמח"ת תשכ"ו: ראינו בהנהגת רבותינו נשיאינו, שביום א' (שמע"צ) היתה השמחה בהגבלה, הן בנוגע לזמן, והן בנוגע לניגונים וריקודים, ואילו ביום ב' (שמח"ת) היתה השמחה בלי הגבלות. ועד"ז בכמה שיחות קודש.

פניני הקהל: בשיחת ליל שמח"ת תשמ"ח: ידוע המנהג בקהילות ישראל שבשמח"ת היו הולכים ומסבבים בבתיים פרטיים, מבית לבית, ובכל בית היו אומרים "לחיים", טועמים מיני מזונות כו', ומנגנים ניגון שמח, עד לריקוד כו'. ויש לומר, שבזה מודגש תוכן הענין דפז"ר קש"ב - שכן, ההליכה מבית לבית היא באופן ד"פזר", "כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו ותחת תאנתו מפוזרין", וביחד עם זה, מאחדים את כולם לענין אחד, "קשב", הקשבה אחת - לענין דשמח"ת [וראה עד"ז גם בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 15 הע' 64]. ונמצא, שבמנהג זה מודגש ביותר הקשר והשייכות דשמח"ת להענין ד"הקהל" - אחדותם של ישראל. ולהעיר, שגם בימינו אלו שלא רואים מנהג זה בפועל ממש - לא נשתנה בעצם הענין, אלא בצורה בלבד, כלומר, שענין זה ישנו גם כיום, אלא, בצורה שונה - שבמקום ללכת לבתיים הפרטיים, באים כולם - "האנשים והנשים והטף" - למקום אחד, מקום קדוש, בית-כנסת ובית-מדרש, ובפרט בנדוד, ביהכנס"ס ובהמ"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ושמחים בשמחת התורה כולם יחדיו, באופן ד"הקהל" כפשוטו.

פניני הקהל: ובשיחת ליל שמח"ת תשל"ד: "מנהג ישראל תורה היא" - שבשמחת תורה שמחים אפילו הטף, וכנהוג שגם ילדים קטנים נושאים "דגלים" בידיהם ושמחים כו'. ואם הדברים אמורים בכל שנה ושנה,

עאכו"כ בשנת הקהל, שכן ה"הקהל" נועד (לא רק לאנשים ונשים, אלא) אפילו לטף. ואע"פ שהקהל זמנו במוצאי יו"ט הראשון, מכל מקום, מצד הציזיוי "מעלין בקודש" [השייך גם לטף, שמיתוסף אצלם ב"מעלין בקודש" מצד ה"מעלין בקודש" שאצל האנשים והטף], מובן כי ענין ההקהל שייך ופועל פעולתו גם בשמחת תורה, ואדרבה: באופן של "מעלין בקודש".

♦ בספר המנהגים – חב"ד: המנהג בבית הרב למכור פסוקי אתה הראת ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים את כ"ק האדמו"ר [וכן הוא בשנים האחרונות בליל שמע"צ. ובליל ויום שמח"ת – בפעם הא' – כל הפסוקים]. בליל שמחת תורה ההכנסה היא לטובת ישיבת תו"ת וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות מל"ח ומחנ"י [קופת רבינו].

♦ בשמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסים לתורה משום כבוד התורה (ומנהג חסידים שנוהגים לשורר לספוק ולרקד גם ביו"ט ואפילו אם חל בשבת).

♦ בהתוועדות יום שמח"ת תשמ"ג נאמר: הענין ד"כתר תורה" מודגש בזהר (ח"ג רנו, ב) בקשר לשמח"ת: "ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה ואתקריאת שמחת תורה ומעטרן לס"ת בכתר דילי". ומכאן תשובה לאלו המתחכמים להסיר את ה"כתר" מספרי התורה לקראת הריקודים עם ספרי התורה בשמח"ת מפני החשש שמא יפול ח"ו ה"כתר" מהס"ת, כי בזהר מפורש שעיקר הענין ד"כתר תורה" שייך לשמח"ת דוקא, ומשמח"ת נמשך ענין זה על כל השנה כולה [וראה בסידור יעב"ץ. ועוד].

♦ אחרי הקפות – עלינו. קדיש יתום.

♦ **קריאת התורה** בליל שמחת תורה [שיש מקומות שבלילה קורים בספר תורה הנדרים (הפרשיות שרגילים לנדור עבורן כסף. ויש שקורין פ' ברכה)] – אין מנהגנו כן.

♦ **סעודת יו"ט:** ברכת המזון – כמו בלילה הראשון.

בספר השיחות תש"ד ע' 39: אלע ווייסען אז אין שמחת תורה'דיקע קרשעהמ"ט איז זאגענדיג שמע ישראל דארף מען מקבל זיין אויף זיך די מסירה ונתנה אויף הרבצת תורה מיט מס"נ בגופו, רוחו ונשמתו, און דאס דארף זיין גאנצער מהות.

♦ חלוקת משקה ולימוד הניגונים: מהשנת תשט"ז עד שנת תשכ"ד, אחר סעודת יו"ט אחרי ההקפות בליל שמח"ת, לימד כ"ק אד"ש ניגונים וחילק משקה למי שקיבל ע"ע להוסיף (או להתחיל) בלימוד החסידות.

יום שלישי, יום שמחת תורה

♦ סוף זמן קריאת שמע: 9:48.

♦ שחרית כדאמתמול. נשיאת כפים בתפלת שחרית (משום דשכיחא שכרות). הלל שלם. שיר של יום. קדיש תתקבל.

♦ **הקפות:** אתה הראת ג"פ, כבלילה. ההקפות – שלש פעמים וחצי (ונתבאר בסה"ש תש"נ ח"א ע' 57). אבל גם אז אומרים כל סדר הקפות [בכל חצי סיבוב אומרים פסוקי הקפה אחת]. ואין מכריזים "עד כאן הקפה א וכו'".

♦ בנוגע לאותם המקדשים בשעת ההקפות וכיו"ב, לפני תפלת מוסף [שזהו הטעם לברכת כהנים בשחרית, כנ"ל. אבל ראה שיחת יום שמח"ת תשכ"ו: נוטלים ספר תורה חגורה במפה ועטופה במעיל, ועורכים הקפות בשמחה גדולה – למרות שעדיין לא עשו קידוש, כך שי אפשר לתלות זאת במצב של שכרות, שהי הקפות הם בסדר התפלה, ובזמן התפלה אסור להיות במעמד ומצב של שכרות, ואעפ"כ, ורקדים בשמחה גדולה ביותר. ולהעיר גם מאג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' ער] – מותר לטעום אחר תפלת שחרית קודם תפלת המוסף, דהיינו אכילת פירות (וכן שאר מאכלים כיו"ב) אפילו הרבה כדי לסעוד הלב ופת (ולכמה דעות – גם מזונות) כביצה ולא יותר, ובלבד שיקדש מתחלה וישתה רביעית יין או יאכל כזית מחמשת המינים אחר הקידוש מיד. במקום שיש שומר (או רבים האוכלים ביחד), יש מקום להקל לאכול יותר.

♦ דיני שכור בתפלה ושאר דיני שכור פורטו בגליון משולחן הבד"צ לפורים דאשתקד.

♦ **קריאת התורה:** תפלות בעת פתיחת ארון הקודש כדאיתמו.

♦ מוציאים ג' ספרים בשמחת תורה שצריך לקרות פרשת וזאת הברכה ובראשית ופרשת המוספים.

♦ נהגו להרבות הקרואים לספר תורה, כדי לזכות כולם – כל הציבור – בעליה לתורה ביום סיומה, וקורים פרשה אחת [פרשת וזאת הברכה עד מעונה אלקי קדם] הרבה פעמים להספיק לכולן ואין איסור בדבר, לפי שיש אומרים שמותר לקרות עולים הרבה בפרשה אחת שחוזר וקורא זה מה שקרא זה וחוזר ומברך, ואין בזה חשש ברכה לבטלה. ובשמחת תורה סומכים על סברא זו. בפועל, המנהג כעת ב-770 שקוראים רק פעם אחת, ושכמה עולים יחד בכל עליה.

♦ בספר השיחות תש"ג ע' 12: היינט איז שמחת תורה. שמחת תורה איז למעלה נעמט מען צו דעם עין הרע כח. בכל השנה קענען קליפות וסט"א מעורר זיין ח"ו א עין רעה, אבער שמחת תורה איז מאיר דער ברכת הוי' לישראל בגילוי. דערפאר זיינען א אב ובניו עולה ביחד צו דער תורה און מיט די שמחת תורה טענען קען מען ממשיך זיין גאר פיעל, השפעה מרובה לישראל בכלל און לעוסקים בתורה ועבודה בפרט.

♦ עוד נהגו לקרות כל הנערים לספר תורה כדי לחנכן במצות קריאת התורה. ואפילו תינוקות קטנים קוראים להם לעלות לתורה משום חיבוב מצוה ולחנכם לתורה [בד"כ, כל הנערים עולים לחמישי – "ולדן אמר", ואחד עולה אתם, עומד על גביהם, ומברך אתם ברכת התורה, שמקריא להם הברכה, והם אומרים אחריו מלה במלה]. ולהעיר, שיש המקשרים הבאת הטף לביהכ"נ וכו' בשמח"ת עם "הקהל". ברמ"א הובא שקורים להם פרשת המלאך הגואל וגו'. וכן בלוח כולל חב"ד הובא מנהג העולם

שאחר קריאתם פורשין טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ואומרים המלאך הגואל. בכמה שיחות קודש נזכר שבליובאוויטש אין נוהגים כן, אבל התוכן טוב והענין ברוחניות נפעל מעצמו [ובשנים הראשונות הורה כ"ק אד"ש כמ"פ לומר (או לנגן) המלאך הגואל עם כל הנערים בהתוועדות יום שמח"ת או שבת בראשית].

♦ חתן תורה: העולה לפרשת "מעונה" נקרא "חתן תורה". ונהגו למכור פרשה זו ופרשת בראשית [חתן בראשית] בדמים מרובים. וראוי שיהיו הקונים מוכתרים בתורה או עכ"פ מגדולי הקהל. החתן תורה והחתן בראשית והמפטיר יכולים להיות כולם כהנים. מי שעלה לחתן תורה לא יעלה לחתן בראשית באותו ביהכ"נ. [ויש שהקלו בזה. ואין נוהגים כן]. אבל, מי שעלה כבר בפ' וזאת הברכה עד "מעונה", עולה לחתן תורה או בראשית.

באברבנאל (וילך), הובא בכמה שיחות קודש: "מכאן נשאר המנהג בימינו, שביום השמיני חג העצרת האחרון נקראים יום שמחת תורה, שבו ביום אנו משלימים את התורה, עומד הגדול שבקהל ומסיים אותה, והוא בעצמו קורא מבלי תורגמן פרשת וזאת הברכה, לדמיון מעשה המלך בזמן האלקי ההוא". ובשיחת ליל ד' דחג הסוכות תשמ"ח: להעיר מדברי האברבנאל וכו', אף שמפשוטות הלשון משמע שכן הוא בכל שמח"ת, לאו דוקא בשנת הקהל. [וראה גם ר"ד ד' כסלו תשמ"ח (במענה לדברי הרה"ג הר"מ סאוויצקי שאולי בשמחת תורה ישנו הענין דהקהל): כך אמנם כותב האברבנאל. אמנם ע"פ נגלה צ"ע בדבריו, שכן חידוש גדול הוא לומר, כאשר מפורש בתושב"כ שהוא בחג הסוכות, ובתושבע"פ – שהוא בתחילת המועד, ועכ"פ לא יאוחר מחוה"מ. אבל להעיר מד' האברבנאל לפנ"ז, הספק הו': "בחג הסוכות בלבד, ובאה בקבלתם ז"ל שבשמיני חג העצרת, לא קודם לזה בשאר ימי החג].

♦ אחרי קריאת חמישי ["ולדן אמר" עד "ובגאותו שחקים"] כנ"ל, אומרים [הגבאי] מרשות לחתן תורה. וקורין לו "מעונה" עד הסיום. אין נוהגים לפרוס טלית על ראשי העולים לחתן תורה או לחתן בראשית [לענין אהל – ראה שו"ת אבנ"ז או"ח סרכ"ב (ע"פ שו"ע אדה"ז סש"א סמ"ח). תהל"ד סש"טו" סק"ט. קצוה"ש סק"כ בבדה"ש סק"א. שו"ת צי"א ח"י ס"ד. חט"ז ס"ח. יבי"א ח"ז סנ"ה. ועוד].

♦ בסיום התורה, כל הציבור עומדים על רגליהם, ואומרים "חזק, חזק, ונתחזק". וגם העולה לתורה אומר "חזק חזק ונתחזק".

♦ לא יסירו הספר תורה הראשון עד שיניחו הספר תורה השני (הנגלל לפרשת בראשית). הגבהה וגלילה לס"ת הראשון. ואומר מרשות לחתן בראשית.

חתן בראשית: בהתוועדות שבת בראשית תשד"מ נזכר שבמשך הזמן נקבע שהנשיאים היו עולים לחתן בראשית, ועיי"ש בטעם הדבר. ושלפנ"ז היו בזה שינויים.

♦ בקריאת פרשת בראשית, נוהגים שהקהל אומרים בקול רם פסוקי "ויהי ערב ויהי בוקר" וכן פרשת ויכלו, והש"צ [הבעל קורא] חוזר אותם.

♦ אחרי הקרואים בב' ספרים הראשונים מניחים ס"ת השלישי אצל ס"ת השני ואומרים חצי קדיש קודם המפטיר, להפסיק בין קריאתם לקריאת המפטיר שקריאתו אינו אלא בשביל כבוד התורה [אבל קודם הקריאה בספר ב' אין נוהגים לומר קדיש]. מפטיר בפרשת פינחס: ביום השמיני. הפטרה: ויהי אחרי מות משה.

♦ במקום שיש רק שני ספרי תורה, קורין בראשון וזאת הברכה, ובשני – בראשית, ולמפטיר – חוזרין וקורין בראשון. ויגללו הס"ת הראשון למפטיר בשעה שאומרים מרשות לחתן בראשית. ואם אין להם רק ס"ת אחד, אזי אחר השלמת התורה, בעוד שאומרים מרשות לחתן בראשית יגללו לפ' בראשית. ואחר קריאת בראשית, יאמר קדיש מיד. ואח"כ יגללו למפטיר.

♦ אחר קריאת התורה [והפטרה וברכותי'] אומרים [בניגון וריקוד] שישו ושמחו (כמ"ש בסידור).

♦ אשרי. יהללו. חצי קדיש. ומתפללין מוסף לשלש רגלים כדאתמול.
♦ אין לאחר תפלת מוסף יותר משבע שעות על היום דהיינו שעה אחר חצות והמאחר כל כך נקרא פושע. ואעפ"כ יוצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום. ומכל מקום כשהאיחור אינו מחמת עצלות ח"ו אלא כתוצאה מהאריכות בסדר התפלה כמו בשמחת תורה (או תפלה באריכות בכלל) נוהגים להקל לאחר תפלת מוסף.

♦ אם שכח ולא התפלל מוסף מתפלל עד שחשיכה, והיינו עד צאת הכוכבים. אבל אם שכח ולא התפלל עד שחשיכה, אין לו תשלומין.

♦ **סעודת יו"ט** כדאתמול. ברמ"א כתב: קורים יום טוב האחרון שמחת תורה לפי ששמחים ועושים בו סעודת משתה לגמרה של תורה.

♦ **שיעורי חת"ת**: בכו"כ שיחות קודש [וגם בסה"ש תרצ"ו ע' 14. סה"ש תש"ה ע' 61] נזכר ללמוד השיעורים דחומש פ' בראשית, ביום שמח"ת [ובקביעות שנה זו – עד שלישי], שבעצם שייכים הם ליום שמח"ת (אף שמפורש ב"מורה שיעור" דלימוד שיעורי חת"ת, ובלוח "היום יום", ש"בשמחת תורה לומדים פרשת ברכה, החל מהפרשה של אותו היום מהשבוע עד סיום הסדרה... באסרו חג דסוכות לומדים מהתחלת הסדרה בראשית עד אחר פרשת היום שעומדים בו". וכ"ה גם בכמה שיחות, וגם בסה"ש תנש"א ח"א ע' 66 בהערה 38. ובסה"ש תש"ד ע' 44: במשך ליל אסרו חג ולמחר ביום אסרו חג – כל היום).

ובשיחת שבת בראשית תשמ"ו נתבאר הטעם להשינוי בזה (בשיחת שמחת תורה תשמ"ו – כקביעות שנה זו) מהנכתב במורה שיעור. ושם, שאין כל סיבה לדחותם בגלל ש"מצות היום בשמחה" – "מאחר דמפסיק ומבטל בלאו הכי". ופשוט שאין הכוונה שלימוד השיעורים בפ' בראשית יהי' על חשבון השמחה והריקודים – ח"ו למעט בשמחת היום, כי אם בזמן שמפסיק ומבטל בלאה"כ, הנה במקום לעסוק בענינים אחרים, ילמד את השיעורים דפ' בראשית, עיי"ש [וע"פ מש"כ בסה"ש תש"ה שם, ועד"ז בשיחת יום שמח"ת תשכ"ה, העיקר בנוגע לשיעור היומי הוא שלישי-רביעי דפ' ברכה, שלישי-רביעי דפרשת

בראשית. וראה גם בשיחת יום שמח"ת תשמ"ו הנ"ל].

ההוראה מב' השיעורים בחומש, בקביעות שנה זו, שלישי דפרשת ברכה ודפרשת בראשית – ראה שיחת יום שמח"ת תשמ"ו.

♦ **מנחה** כדאמול.

♦ אחר מנחה – התוועדות. נוטלים ידים לפני השקיעה, ואוכלים פת (לפחות בשיעור "כביצה"). בשנים האחרונות (מאז שמח"ת תש"נ) נהגו (ע"פ הוראה) שמנגנים ניגוני רבותינו נשיאינו ומזכירים אותם לפני כל ניגון.

בספר המנהגים-חב"ד (בנוגע ליום ב' דר"ה ועד"ז ביום שמח"ת): "לפנות ערב נוהג כ"ק אדמו"ר שליט"א ליטול ידיו לסעודה, בה אומר מאמר דא"ח. ברהמ"ז, ערבית, הבדלה, חלוקת כוס של ברכה."

♦ בספר המנהגים חב"ד: "כ"ק אדמו"ר שליט"א נוהג, אשר בעת ההתוועדות של שמח"ת, מזכיר ע"ד השתתפות כל אחד ואחת במגבית "קרן השנה" [וכן מזכיר ע"ד שמירת שיעורי חת"ת, וכינוס תורה]. ונתבאר בלקו"ש ח"ב ע' 654 ואילך. בשנה זו, תורמים סכום במספר 385.

♦ בספר השיחות תש"ד (אחש"פ בסעודה) ע' 116: "עס איז א מנהג אום שמח"ת און אחרון של פסח צו זינגען דעם ניגון פון שפאליער זיידען "האפ קאזאק", דארף מען אים יעצט זינגען". וראה גם שיחת שמח"ת פר"ת (תורת שלום ע' 236). ונת' הטעם בר"ד בעת הסעודות ליל אחש"פ תשכ"ז. וראה גם שיחת אחש"פ תש"ל [וכן נהגו כו"כ שנים בהתוועדות דשמח"ת או שבת בראשית. וראה בשיחת שבת בראשית תשכ"ו השייכות ל"ויעקב הלך לדרכו"].

♦ כשנמשכה סעודתו עד שחשיכה אפילו כמה שעות בלילה מזכיר יעלה ויבוא בברכת המזון לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה שאז חל עליו חיוב הזכרה מעין המאורע ולא נפקע ממנו חיוב זה ביציאת היום.

♦ כבר נתפרסם קול קורא מהבד"צ דכאן, שאין לצלם ולהסריט בכל אופן שהוא עד לאחר שהציבור מתפללים תפילת ערבית. ולשומעים יונעם.

♦ **מוצאי יום טוב** בשעה 7:11.

♦ **ערבית**: כבכל מוצאי יום טוב. "משיב הרוח ומוריד הגשם" (החל ממוסף של שמע"צ). אתה חוננתנו (אין אומרים "ותן טל ומטר לברכה" עד 5-6 לדעצעמבער, בשנה זו – מוצאי שבת קודש, אור לכ"ד כסלו).

♦ בכ"מ, ע"ד הכרזה הנהוגה בליובאוויטש מלפנים בשלהי שמחת תורה, שמתחיל עתה הסדר "ויעקב הלך לדרכו". ובכמה שיחות קודש, שכמה מדרגות ב"ויעקב הלך לדרכו", ובמוצאי שבת בראשית, נוגע להכריז עוד הפעם. וראה לקו"ש ח"כ ע' 269. ועוד.

♦ **הבדלה** (בלי גר ובשמים).

פניני הקהל: במוצאי שבת בראשית (בהתוועדות ב' בהמשך לשמח"ת) שנת תשמ"ח (הקהל) לאחר ברכת המזון מעריב הבדלה וחלוקת כוס של ברכה - אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: הצלחה רבה ומופלגה לכל אחד ואחת ב"הקהל את העם האנשים והנשים והטף" - כמדובר לעיל בארוכה שכל אחד ואחת יכול וצריך ובודאי יצליח בפעולה ד"הקהל", במקומו, בשכונתו ובסביבתו. ופעולה זו תהי' "כלי", הכנה והקדמה הכי קרובה, לתכלית המכוון ד"הקהל" - "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", בגאולה האמיתית והשלימה. ונמשיך כל פעולות אלו - בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובבית-המקדש, "מקדש אדני-כווננו ידיך" "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" - לאחר שנעוץ לשם באופן ד"אחישה", ובאופן ש"בשמחה תצאו ובשלום תובלון", במהרה בימינו ממש. [טרם צאתו התחיל לנגן ניגון הקפות לאביו הרלו"צ ז"ל].

בשיחת יום שמח"ת פר"ת (תורת שלום ע' 239): רשב"ץ הי' אומר, אז אלול הויבען אן די יונגע הענדעלעך אויך קרייען אז זאלן זיי קרייען, אין אלול אין תשרי, אבער נאכדעם הויבט זיך אן דער ויעקב הלך לדרכו, דארף מען וויסען, אז מען זאל ניט אנהויבען מיט מדריגות גבוהות ונעלות נאר מיט נידעריגע מדרי' דוקא וכו', עיי"ש בהמשך השיחה.

בפתח דבר לקונטרס שמע"צ-שמח"ת תשי"א: ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר אחר שמחת תורה מתחיל הסדר ד"ויעקב הלך לדרכו" הוא דרך הוי', דרך התורה והמצוה. וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בענין שמע"צ ושמח"ת, אז אף א יריד קויפט מען איין די סחורה, און קומענדיג אהיים - במשך ימות השנה - פאקט מען עס פאנאנדער און מען הייבט אן טאן דערמיט וואס מ'דארף טאן. כן הוא בכל אחד ואחת מישראל בחודש השביעי שהוא משובע בכל טוב נותנים להם ולנו "סחורה" במה להתפרנס כל השנה כולה, אבל צריך לפתוח האמתחות, פאנאנדער פאקען און טאן מיט דער סחורה וואס מען דארף.

בלקו"ש ח"ט ע' 393: "בחתומת ימי המועדים - ר"ה, יוהכ"פ, חה"ס, שמע"צ ושמח"ת - ואיש הישראל צריך להכנס בימי החול ונוסף על זה - בימי החול דימי החורף, כחצי שנה בלא רגלים, הרי צריך הוא לקחת עמו "צידה לדרך" - כחות והמשכות אשר יתנו לו היכולת כי בקיימו הציווי "ויעקב הלך לדרכו", יוכל ללכת לבטח דרכו, אף כי כל הדרכים בחזקת סכנה. ולזה הוא: ביום השמיני עצרת - אסיפת וקליטת כל המשכות כלליות של חדש תשרי. בשמח"ת - התחלת ההתגלות וההמשכה, אשר על ידי זה נקל יותר להביא לפועל טוב, במשך כל ימי השנה, את כל ההחלטות טובות דחדש תשרי." - ועיי"ש עוד.

פניני הקהל: בספר השיחות תשמ"ח ח"א עמוד 14 ואילך: עיקר עבודת הקהל בפועל מתחילה דווקא לאחר חודש תשרי, מכיון שבחודש תשרי, המרובה במעדות . . ו"הוא משובע בכל, גתות בתוכו ברכות בתוכו כו", נמצאים בני ישראל באחדות, והם עסוקים במצוות ותפילות לה' - "ליראה את ה' אלקיכם". מה שאין כן לאחר חודש תשרי נעשה "ויעקב הלך לדרכו", כל יהודי למקומו, מחולק משאר בני ישראל [למעליותא - "בטח בדד", "כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו ותחת תאנתו מפוזרין כו"; או, ח"ו לגריעותא]. לכן דרושה אז עוד יותר, ופועלים אז בעומק יותר - את ענין ה"הקהל את העם", לאסוף את בני ישראל המפוזרים למען "ליראה

את ה' אלקיכם" - ואזי בטוחים שההקהל והאחדות חדורה בבני ישראל גם כאשר הם במצב של פיזור. ולזאת זקוקים לעבודה חזקה יותר.

♦ אלו שעדיין לא קראו פ' ברכה שמו"ת, ישלימו זאת עכ"פ לא יאחר מהלילה דמוצאי שמח"ת, דמכיון ש"הלילה הולך אחר היום" הרי לילה זו שייכת עדיין לפ' ברכה שקראו ביום שמח"ת (שיחת יום שמח"ת תשמ"ו. ושם, שעד"ז הוא בנוגע לשיעורי חת"ת דיום שמח"ת).

יום רביעי, אסרו חג, כ"ד תשרי

"יום היארצייט דאמי זקנתי רחל הי"ד אשת הרה"ג וכו' וכו' ר' מאיר שלמה יאנובסקי ז"ל (ניקוליעב). - כמה שבועות בסיום חדשי הקיין - כמה שנים הייתי בניקוליעב וטפלה בי וכו'" - סה"ש תש"נ ח"א ע' 63 בהערה.

הלכתא למשיחא: משעבר הרגל מעבירים כלי המקדש ממקומן להטבילן ולטהר את העזרה מטומאת עמי הארץ שנגעו בהן ברגל [וראה לקו"ש חל"ז פרשת שמיני באורך].

♦ **אין אומרים תחנון,** למנצח יענך, ותפלה לדוד וכו' עד סוף תשרי.
♦ **עצי הסכך** אחר שעברו ימי החג, מותר להשתמש בהן לכל מה שירצה, ונכון לזהר שלא להשתמש בהן תשמיש בזיון, ואין צריך לומר שאין לפסוע עליהם.
♦ בנוי סוכה - "לכאורה כדאי להוסיף בו אזהרה לשמור על קדושתו - ובפרט לשלול בהחלט הרגיל בהנהגות בנוי סוכה (לאחרי חה"ס בפרט)".

♦ בשו"ע אדה"ז כתב: יש נוהגין לשרוף את החמץ בערבה שחבטו אותה בהושענא רבה לפי שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת נכון לעשות בה מצוה אחרת ויש נוהגין לעשות היסק מערבות הלולב בפי התנור בשעת אפיית המצות [ונתבאר בלקוטי לוי"צ ח"ב ע' רצו]. בפועל, הסכך היו שורפים במרחץ - אחרי [ובסמיכות ל] חג הסוכות. לולב והושענות - שורפים אין א מיטען מיטוואך, ולא לשריפת החמץ (ר"ד תשרי תרצ"ג). וראה שו"ע אדה"ז סרצ"ז ס"ו ובלקוטי שיחות חי"ט ע' 569 ע"ד ההשתמשות בהדסים של מצוה לבשמים במוצאי שבת.

♦ **אסרו חג:** כל העושה איסור (פירוש אגודה) לחג באכילה ושתיה דהיינו שמרבה קצת באכילה ושתיה ביום שלאחר החג ועושהו טפל לחג מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר אסרו חג בעבותים (ופי' בהמות עבות ושמיות) עד קרנות המזבח לפיכך נוהגין במדינות אלו להרבות קצת באכילה ושתיה ביום שלאחר החג ואין מתענין תענית יום שמת בו אביו ואמו ואיסור זה אינו אלא מנהג אבל מעיקר הדין אין איסור כלל להתענות בו אלא שהמונע הרי זה משובח.

♦ **כינוס תורה:** בשיחת ב' דחה"ש תשמ"ט נאמר: המנהג שנקבע מכו"כ שנים ובכו"כ מקומות לערוך "כינוסי תורה" לאחר ובסמיכות

לכל א' משלש רגלים (שלש פעמים בשנה) . . וכפי שכבר הכריזו אודות הכינוס תורה כאן – בביהכ"נ וביהמ"ד זה, שמגדלין בו תורה ותפלה, בד' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבהם התפלל ולמד כו' במשך עשר שנים, וקדושה לא זזה ממקומה – שיתקיים למחרת וכו', "אסרו חג". וכאן המקום להציע שישתדלו בפירסום מנהג זה בכל שאר המקומות שעדיין לא נהגו כן – שגם במקומות אלו יערכו "כינוסי תורה" בהמשך ובסמיכות להימים טובים, ב"אסרו חג" או בימים שלאח"ז, באופן שיוכל להיות ברוב עם, כפי תנאי המקום.

• בהתוועדות יום שמחת תורה תשמ"ז נאמר: ישנו ענין נוסף . . בקשר ל"כינוס תורה" שמתקיים באסרו חג דשמח"ת, במכ"ש מעריכת "כינוס תורה" בכל המועדים, שהרי בשמחת תורה מודגש במיוחד ענין התורה עד ל"כתר תורה". ובשיחת שבת בראשית תנש"א: יש להזכיר גם אודות המנהג בשנים האחרונות לערוך כינוס תורה באסרו חג, ונת' שם בהמשך השיחה השייכות לגאולה.

מספר הרב ישעיהו הרצל שליט"א: בשנת תשכ"ו בעמדי בחוץ בחצרו של הרבי שליט"א יחד עם חמי הרב יעקב ז"ל פרידמן בשעת הכינוס תורה באסרו חג דחה"ש פנה אלינו כ"ק אד"ש בשאלה: מדוע עומדים אתם בחוץ מהכנס תורה, ועל תשובתינו מפני חשיבות הענין מצד צרכי חתונה המתקרבים ובאים לא התייחס כלל, אלא העיר עוד הפעם: הלא זה באמצע תורה, ובעניני החתונה צריכים לגזול מן השינה! מאז הוחדר בי החשיבות להשתתף בכינוסים אלו אפילו כשקשה קצת. כשסיפרתי כל זה בכנס תורה דחגה"ש שמח מאוד הגאון הרב מנטליק ז"ל ואמר: למה השארת דבר חשוב כזה לסיום הכנס?

בסה"ש תש"ט ע' 286: החג יש לו תשלומין כל שבעה, אין ליובאוויטש שבליובאוויטש פלעגט מען פארבריינגען נאך שמח"ת אלע נאכט ביז ראש חודש.

יום חמישי, כ"ה תשרי

תקופת תשרי: ליל ה', כ"ה תשרי, בשעה 9:00 [התקופות נזכרו בהקדמה ללוח "היום יום" וכן בלוח כולל חב"ד. לפרטי דינים: "ראה ב"י או"ח סו"ס תנה. רמ"א שם ס"א (שו"ע אדה"ז שם סט"ו-טז. סר"ו סי"ד). יו"ד סקט"ז ס"ה. ובכ"מ" – נסמנו בלקוטי שיחות חט"ז ע' 98 הערה 33. חכ"א ע' 233 הערה 33. וראה לקו"ש חט"ז ע' 577].

• בשיעור חת"ת לחמישי מסיימים בפסוק: "ואחות תובל קין נעמה" (פסוק כ"ב).

ועש"ק בראשית כ"ו תשרי

בשנת תש"נ: "דין נצח", שנפסק בבית המשפט אשר "המלך אינו מעיד" [מיומנו של א' התמימים: ב-770 הגיעה הבשורה בערך בשעה 12. הריל"ג הודיע מיד לכ"ק אד"ש, וכ"ק אד"ש שאל האם הקהל אומרים לחיים? וענה: בחיוב. כ"ק אד"ש שאל אותו: מיט הגבלות אדער אהן הגבלות. וכשענה הריל"ג שכאו"א עושה כפי שמרגיש, אמר לו כ"ק אד"ש: ס'איז טאקע א שנת נסים, אבער ס'זאל זיין מיט

הגבלות. כ"ק אד"ש ירד לתפילת מנחה (בסירטוק משי כרגיל בשנה זו ובמגבעת חדשה) ב-15:3, כאשר הקהל שר בהתלהבות דידן נצח. כשהגיע למקום תפילתו הסתובב לעבר הקהל ועודד את השירה בידו. בחזרת הש"ץ שרו את הקטע של "שים שלום" ועודד את הניגון בידי הק'. בסוף התפילה שר הקהל את הקטע של "אל תירא" ו"אך צדיקים" ובסופו המשיך לדפוק על העמוד למשך זמן לאות אשר ימשיכו בניגון "כי אלקים". מיד באותו לילה אחרי תפילת ערבית, והשיחה שלאחריה, התקיימה התוועדות גדולה. בהמודעות ע"ד ההתוועדות ב-770, נזכר ע"ד ההוראה שיהא עם ההגבלות הידועות].

- ◆ לשישי מתחילים מפסוק "ויאמר למך לנשיו" (פסוק כג).
- ◆ אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. ונוהגין מטעם הידוע לגמור כל הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ערב שבת אחר חצות. [ומצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת שחרית, ועדיף לפני שחרית]. העברת הסדרה: בראשית.

ברשימה מחורף תרצ"ה: " [הצ"צ] הי' מאריך בהעברת פרשת בראשית. באמרו: ווי מען שטעלט זיך, אזוי גייט עס." ובשיחת ש"פ בראשית תשי"ב: כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שבשבת בראשית הי' הצמח צדק נוהג להאריך בהעברת הסדרה, באמרו הטעם, "ווי מען שטעלט זיך אזוי גייט עס". כמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שהצמח צדק הי' נוהג להעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש רש"י ופירוש הרמב"ן, פסוק בפסוק. – אלא שלא פירש אם הי' נוהג כן בשבתות כל השנה או בשבת בראשית בלבד [ועיי"ש ברשימה הנ"ל]. ובכל אופן, האריכות בהעברת הסדרה הו"ע השייך לשבת בראשית, מטעם האמור, שנוגע לאופן העמידה על כל השנה בתנועה של התרחבות והתפשטות. עיי"ש עוד. וראה ג"כ שיחת ש"פ בראשית תשכ"ה.

- ◆ **הדלקת נרות בשעה 6:07 (18 דקות לפני השקיעה).** הברכה: "להדליק נר של שבת קודש".

שבת בראשית, כ"ז תשרי

בלקוטי דבורים ח"ד ע' תשיא (ליל שמח"ת תרצ"א): הערט אידין מען קאן נאך אראיינכאפין תשובה טאן, ראש השנה שרייבט מען, און יום הכפורים שרייבט מען אונטער, הושענא רבא נעמט מען ארויס די פתקי חיים, און ביז שבת בראשית גייען זיי נאך ניט ארויס פון היכל [ובשיחת שבת בראשית תשי"א שאף שמעלה זו שייכת לר"ה, יוהכ"פ, הושע"ר ועד לשמע"צ ולא לשבת בראשית – יתרץ קושיא זו אליהו הנביא. וראה בר"ד בעת הסעודות דליל שמע"צ תשל"א].

עוד ע"ד שבת בראשית וענינה – ראה סה"ש תשי"ה ע' 5-64. סה"מ תשי"א ע' 59. לקו"ש ח"א ע' 1. ח"ב ע' 449. ח"ז ע' 190. ח"כ ע' 556 [ושם: "אין לדייק בשינוי הל' בלקו"ש הנ"ל, כי בהם הובא תוכן הפתגם (כי אין ידוע הל' בדיוק)]. וראה גם שיחת ש"פ בראשית תשנ"ב (בסה"ש ח"א ע' 43). וש"נ.

פניני הקהל: השייכות ד"שבת בראשית", שכל פרטי הבריאה כלולים

בנקודה אחת, ל"הקהל" – נת' בשיחת שבת בראשית תשמ"ח. ושם, שהכח להמשכת הענין ד"הקהל" בעניני חול בא משבת מברכים חשון, עיי"ש.

- ♦ המנהג ב-770 שבתפלות שבת בראשית משלב הש"צ ניגוני תפלות לימים נוראים, שמע"צ ושמח"ת.
- ♦ שלום עליכם, אשת חיל, מזמור לדוד, דא היא סעודתא. קידוש לשבת.

בשיחת שבת בראשית בסעודת הלילה תש"ה (סה"ש תש"ה ע' 64): שבת בראשית פלעגן אמאל חסידים שטארק פארברענגען. דיוק הלשון בזה, נת' בשיחת שבת בראשית תשכ"ז. ובשיחת יום שמח"ת תש"ז: דעם שבת בראשית דארף מען זיין פרייליך א גאנצן שבת, פארבריינגען א סאך און זיין פרייליך. ובנוסח אחר שם: שבת בראשית גייט אויף ניט צופוס. מ'דארף פארבריינגען א גאנצן מעת לעת בשמחה. (וראה שם בהמשך הענין ע"ד שלילת משקה, אש זרה). [ובסה"ש תש"ב ע' 30 (הועתק בחלקו בהיום יום ג' חשון): פרשה בראשית איז א פריילעכע סדרה. . איז די כללות הסדרה א פריילעכע און עס איז שבת בראשית, אין אלע קהלות ישראל איז ששון ושמחה, מען האט אנגעהויבען די תורה פון דאס ני].

- ♦ אמירת כל התהלים בהשכמה. יום התוועדות.
- ♦ סוף זמן קריאת שמע בשעה 9:49.

♦ קריאת התורה: פ' בראשית. לחמישי מסיימים בפסוק: ואחות תובל קין נעמה. הפטורה: כה אמר – ויאדיר [ע"ד הנהגת רבותינו נשיאינו (ואינה הוראה לרבים) בהפטרות פ' בראשית בשנה מעוברת, כבשנה זו – ראה שיחת שבת בראשית תשי"ד. תשי"ז. תשכ"ה. תשד"מ]. יקום פורקן.

♦ בשו"ע אדה"ז הובא שנוהגים שלא לברך בה"ב בשבת שבתוך תשרי אלא ממתנינים לשבת הבא.

♦ מברכים חודש חשון. מולד חודש חשון: ליל שלישי בשעה 5 לפנות בוקר, 51 דקות ו-10 חלקים. ראש חודש מרחשון ביום השלישי וביום הרביעי הבא עלינו לטובה.

♦ אין אומרים אב הרחמים.

♦ בעת ההתוועדות דשבת בראשית, נהגו ב-770, כהמנהג בכ"מ, למכור המצוות השייכות לבית הכנסת. ובשיחת ש"פ בראשית תש"נ (סה"ש תש"נ ח"א ע' 83): ידוע המנהג בכ"כ קהילות בישראל שבשבת בראשית "מוכרים" המצוות השייכים לבית הכנסת – עליות לתורה, הגבהת וגלילת הס"ת, פתיחת הארון, וכן הזכויות ד"נר למאור" ו"יין לקידוש ולהבדלה", וכיו"ב. ועיי"ש באריכות בטעם המנהג. וראה גם שיחת שבת בראשית תשי"ב. תשכ"ה. ונת' בכמה שיחות. [ההיתר ע"פ נגלה, ראה שו"ע אדה"ז סש"ו סט"ז (בכלל). וראה מהרי"ק שרש ט. מהרי"ל הל' סוכה. ועוד. ונתבאר גם בשיחת ש"פ בראשית תשח"נ. וראה בלקו"ש ח"א ע' 2 ההוראה בעבודת ה'].
בשיחת שבת בראשית תש"נ (שם): ע"ד הנהוג שמכירת המצוות

ע"י הגבאי הוא בחבישת שטריימל, והטעם בזה. ובאו"א – בשיחת ש"פ בראשית תשמ"ח.

בשיחת ש"פ בראשית תשמ"ח (הנ"ל), ע"ד השייכות דמכירת המצוות (עבור החזקת ביהכ"נ) ל"הקהל", כיון "שהקהל" נעשה במקום קדוש, בבית המקדש, ועד"ז בנוגע בית הכנסת וביהמ"ד, "מקדש מעט". ושם: ויה"ר, שמכירת המצוות תהי' בהצלחה רבה ומופלגה, הצלחה שתתבטא בממון רב עבור בית-הכנסת. והעיקר – שבקרוב ממש נוכה לזמן שלא יהי' צורך במכירת מצוות מכיון שיהי' ריבוי כסף וזהב . . . באופן ד"אשפוך". ואז יהי' גם ענין הציבור בתכלית השלימות – "קהל גדול", כולם יחדיו, הן אלו שלובשים "שטריימל" בגשמיות והן אלו שלובשים "שטריימל" ברוחניות – ישבו הנה, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, ולבית המקדש, ובאופן ש"לא עיכבן המקום כהרף עין".

בשיחת ש"פ בראשית תשמ"ו: גם לאחר הדיבור אודות לימוד השיעור דפ' בראשית ביום שמח"ת [ולא באסרו חג – ראה בפרטיות לעיל ביום שמחת תורה] – ישנו לכה"פ יהודי אחד (או שנים) שלא למדו שיעור זה, לא בשמח"ת, ולא באסרו חג, עד עצם היום הזה! ובכל אופן, ישלימו שיעור זה מיד לאחר ההתוועדות (או אפילו באמצע ההתוועדות – במקום לישון...), ומכאן ולהבא – בודאי יקפידו על לימוד השיעורים דבר יום ביומו. והתקווה חזקה שהדברים יפעלו פעולתם, ומה גם שאפילו על הספק – כדאי לדבר ולהאריך בזה, כולי האי ואולי כו', שכן אילו היו מדברים רק דבר שבטוחים שיבוא לידי מעשה בפועל – הי' משך זמן ההתוועדות קצר יותר!...

♦ **מנחה:** קריאת התורה (פ' נח). מנחה של שבת. אין אומרים "צדקתך".

♦ מנהג העולם (והובא הענין בשו"ע אדה"ז (סרצ"ב ס"ו. סת"ל ס"ב)) שמתחילין בשבת זו לומר ברכי נפשי וט"ו שיר המעלות. אבל בסידור רבינו הזקן לא הובא כלל (טעם להמנהג – ראה בלבוש או"ח סתריס"ט. וע"ד החסידות – לקו"ש חל"ז ע' 12 ובהנסמן שם).

♦ **מוצאי שבת קודש** בשעה 7:05.

פניני הקהל. במכתב כללי מ"תחלת מ"ח ה'תשל"ד" (נדפס בלקו"ש ח"י ע' 192 ואילך) ש"בבואנו מחודש תשרי" ישנה נתינת כח מיוחדת של שנת הקהל על כל השנה כולה. עיי"ש באורך.

פניני הקהל. ב"יחידות" להאורחים שיחיו, כ"ו תשרי תשמ"ח נאמר: השליחות המיוחדת, של כל אחד ואחת מאתנו, ושל כל כלל ישראל, בשנה זו, שנת "הקהל" (כאמור) – לחפש הזדמנויות לפעול ב"הקהל", דהיינו שלא להמתין עד שיעוררוהו פעם אחר פעם, אלא כל אחד ואחת, האנשים הנשים והטף, צריך ללכת ולחפש בעצמו הזדמנויות לאסוף חברים (והנשים – חברות) שביכלתו להשפיע עליהם. ולכל לראש – על ידי היותו דוגמא חי' לכל, למבוגרים ולקטני קטנים, מה הם חיים יהודיים, וכמו כן השפעה בדיבור, ובודאי יצליח, שהרי "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב" ופועלים פעולתם, ובפרט שגם כל הנמצאים בסביבתו עושים כן ואף הם פועלים בכיוון זה. ובפרטיות יותר: כל אדם, יהי' מי שיהי' הוא בעל השפעה

על מספר מסויים של אנשים או ילדים וביכלתנו לפעול עליהם שיוסיפו יותר בכל ענייני יהדות (וכאמור - התחלת ההשפעה היא שיהי' דוגמא חי'). ובודאי יצליח בזה בהצלחה רבה ומופלגה, הרבה יותר מן המשוער (כפי שדובר בארוכה בהתוועדויות שלפני זה). ו"המעשה הוא העיקר": עתה, כאשר כל אחד ואחת חוזר למקומו, בא הזמן למעשה בפועל, שהרי כל אחד ואחת נוסע לעירו, לשכונתו ולחוג שלו, ששם הוא בעל השפעה, וממילא מוטלת עליו החובה לעסוק בזה בפועל. ולהוסיף דהפעולה בזה לא צריכה להיות, חס ושלום, מפני שמישהו מכריח לעשות, אדרבה - הוא עצמו מרגיש ברגש פנימי, דרישה ותאוה גדולה ביותר, להקהיל יהודים לענייני יהדות, לעשות טובה ליהודי ולהשפיע (על ידי היותו דוגמא חי') על עוד יהודים, החל מביתו ומשפחתו ועד לכל השכונה, ולשאר השכונות והערים עד לכל המדינות. ועד אשר פעולות אלו יביאו לידי כך שבמהרה בימינו ממש יסיים הקדוש-ברוך-הוא את ה"הקהל" שלו ויקויים, בפועל ממש, "ואתם תלוקטו לאחד אחד", היינו שהקדוש-ברוך-הוא לוקח את כל אחד ואחת מישראל, האנשים והנשים והטף, וקטני קטנים בכלל, בידו ומוביל את כולם ביחד, לקראת הגאולה.

פניני הקהל. בשיחת ש"פ לך לך תשמ"ח (בסה"ש תשמ"ח): ענין נוסף שבקשתי שיפרסמוהו - בקשר ובשייכות לשבעה במר-חשון:

א. נתינת יישר-כח לכל האורחים שליט"א, אשר, הרגש החסידי שלהם האיר בהם בגילוי ובא לידי פועל ממש, לקיים ה"לך לך מארצך גו", כדי להיות בד' אמותיו (בית-כנסת ובית-מדרש) של נשיא הדור, כבוד קדושת מו"ח אדמו"ר במשך הזמן ד"הקהל", "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (חג הסוכות) - על כל פנים שעה אחת או יום אחד, ועל-אחת-כמה-וכמה אלה שהיו כל משך חג הסוכות, ובמיוחד - גם המשכו עד שבעה במר-חשון.

[ובר"ד שם: ישנם אמנם כאלו שלא באו, אלא נשארנו לשבת ב"חור" שלהם ("געבליבן זיצן בא זיך אין קאטור"), בדמינים לעצמם שיושבים בארמון המלך. . וכך "העבירו" ("אפגעשמאכטעט") את כל משך "זמן שמחתנו". הסיבה לכך שיכול להיות מצב זה (לשבת ב"חור" ולחשוב שנמצאים ב"ארמון המלך") היא - חשכת הגלות. אבל, מה שייך חושך הגלות לאלו השייכים לנשיא דורנו, שמכריז שכבר סיימו כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים"?!... ומובן גודל הרחמנות עליהם, ובמילא, גדול יותר הצורך לעודדם כו' שלא יפלו ברוחם כו', ואדרבה - שיהי' אצלם הענין ד"כפלים לתושי". ובכל אופן - כל זה שייך לצד השמאלי, אבל, העיקר הוא - מה שנעשה בצד הימני, כאמור, להביע יישר-כח לכל האורחים כו'.]

♦ בלקוטי שיחות ח"ב ע' 580 (משיחת מוצאי שבת בראשית תשי"ד לנשי ובנות חב"ד): דער רבי דער שווער פלעגט ווינטשן עס זאל זיין א "געזונטער ווינטער". ווינטש איך איך בלשון הרב - אייך, אייער מענער און קינדער - א געזונטן פריילעכן און גליקלעכן ווינטער, א גוטן תמיד. ובמק"א: "א געזונטער ווינטער און א פריילכער יאר".